ژوند او بریا

د علماؤ او پوهانو په ویناوو کې

راټولونه او ژباړه | **اندیال ساپی**

www.larkhud.com

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

بریا او ژوند

د علماؤ او پوهانو په ویناوو کې

لومړی ټوک

راټولونه او ژباړه:

انـــــدیال ساپی

کال ۲۸/۰۵/۲۰۲۰م

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

یادونه:

په ټولنیزو رسنیو کې د اسلامي لارښود سایټ د نوم په یادونې سره هر چاته دکتاب نشرولو اجازه ده، خو په کتاب کې بدلون او تغیر راوستل او یا په خپل نوم د خپلې لوګو سره خپرول اخلاقي جرم دي، باید ډډه ترې وشي.

په درنښت

د اسلامي لارښود سایټ اداره

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د چاپوني ټولې رښتې د ژباړن سره خوندي دي

د کتاب ځانګړنې

د کتاب نوم: بریا او ژوند د علماوو او پوهانو په ویناوو کې

راټولونه او ژباړه : انـــــدیال ساپی

کمپوز : ژباړن

چاپ کال : ۲۰۲۰م

چاپ شمېر : ناچاپ

خپرندوی : اسـلامي لارښود سـایټ

هیواد والو د دیني پوهاوی باورې سرچېنه

Www.larkhud.com

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ســـریـــزه

د بریا او ژوند کتاب عبارت دی له هغه نقل شویو ټولګټو وېناوو، د لنډو او تأثیر ناکو کلمو څخه چې په یوه کلکه رایه او سمه پرېکړه مشتملې دي، چې د تجربې، زیرکتیا کارونو د پوهاوی او جریانه زېږدیدلې دي.

د پند، حکمت اوغوره وېناوې په غالبه توګه له عقلمند او پوهه انسان څخه صادرېږي چې تجربو زیرک کړی وي او د مېړانې نښه یې پرې لګولې وي.

حکمتونه او غوره وېناوې په بشري نفسونو غښتلی تأثیر لري ، انسان فضیلت او غوره والي ته هڅوي او د هغه نښې ورته ښکاره کوي ، د هغې ترلاسه کولو ته یې رابولي او په خپلولو کې یې ورسره مرسته کوي.

دا ځکه چې غوره وېناوې د عقل زېږنده، د تجربې ثمره او د فکر نچوړ دی.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

مونږ ته د صحابو، تابعینو، علماوو،دین د امامانو او مخکنیو پوهانو څخه ډېرې ټولګټې ویناوې او ګټور وصیتونه راپاتې دي چې د ټولنې په اصلاح، سمون، هوساینه، سرلوړی او ژوند د چارو په بریالیتوب کې له مونږ سره مرسته کوي، او راته د یو روښانه او روڼ راتلونکی په لور د مشال په څیر لار ښایي، چې د ټولو راټولول ناشونی کار دی خو مونږ هڅه کوو ترڅو پدې ټولګه کې ترې د خپل توان په اندزه ځینې نمونې ذکر کړو.
په پای کې د الله جل جلاله څخه سوال کوم چې دغه کوچنی عمل د لیکوال او لوستونکو د ثواب سبب وګرځوي.

انـــدیال ســـاپی

اسلامي پوهنتون مدینه منوره

۲۰۱۸/۳/۳۰م

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

بــــــریا او ژونـــــــد

د شخصیت لوړونې، بریا، هوساینې او ژوند دبیلا بیلو اړخونو د سمون او اصلاح په اړه د سلفو او معاصرو علماوو او پوهانو په اړه گټورې ویناوې:

*****

د انسان شرایط:

هغه د داخل پورې تړاو لري،
که ته یې د داخل په پېژندلو نشې توانیدلای،
نو په نیک گمان یې،
درناوي وکړه!

*****

ربښتني ویاړ:

دا ویاړ نه دی چې ځواکمن راوپرځوي، بلکې ویاړ دا دی چې له کمزوري سره انصاف وکړې.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د عقل ارزښت:

هر څه چې ډېر شي ارزښت کموي، له عقل څخه پرته چې هر څومره ډېرېږي هغومره يې ارزښت لوړېږي.

*****

څنګه خپل وخت تنظيم کړو؟

- د لومړيتوبونو ترتيبول.
- له لټۍ او نن سبا ډډه کول.
- د ثابتو کارونو لپاره وخت ټاکل لکه: خوب، خوراک، ليدنې او داسې نور...
- له ټولو هغه کارونو ډډه کول چې وخت د ضايع کيدو لامل ګرځي.
- ځان په جديت، فعالتيا، ترتيب، په نيکو او ګټورو کارونو اموخته کول.
- وخت نه د ګټې اخستني په اړه د مخکنيو نيکانو کيسې لوستل.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

مشکلات مو باید اړیکو دپریکون لامل نشي:

کله چې مو نوکان لوېږي باید نوکان پریکړو نه خپلې گوتې، کله چې مو مشکلات زیاتېږي باید خپلې ستونزې او مشکلات حل او ختم کړو نه خپلې اړیکې.

*****

ځان د نورو په ځای گڼل:

دخلکو په اړه هغه څه مه وایه چې د ځان په اړه یې ویل بد گڼې.

*****

دردونکی حقیقت:

که چېرته مونږ پوهیدلی،
چې په غیاب کې(پشي شاه) زمونږ اړه څه ویل کېږي، نو د ډیرو خلکو په مخ کې به مو موسکا نه وی کړې.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

دبدلون اهم لاملونه:

پنځه شیان که چېرته بدلون ومومي نو لامله یې انسان هم بدلېږي:

- قناعتونه.
- پاملرنې.
- وړتیاوې.
- اړیکې.
- رهبر او لارښود.

*****

څلور شیان درته بریا تضمینوي:

- تر ټولو زیات کار کول.
- تر ټولو زیاته پوهه اوعلم ترلاسه کول.
- تر ټولو زیاتې اړیکې پالل.
- تر ټولو ښه اخلاق کول.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

درې شیان مه پرېږده چې ستا د ژوند پریکړه وکړي:

- بدې خاطرې.
- خلک.
- مال.

*****

د درېو جملو په اړه ځان ناخبره کړه:

- ما اورېدلي.
- خلکو ویلي.
- خلک به وايي.

*****

د خپل ځان په اړه درې شیان مه منه:

- نور درته قناعت درکړي چې ته له هغوی ټیټ يې.
- خپله دا عقیده لرل چې ته له هغوی کم يې.
- په نورو باندې د لوړوالي په توان دې شک وکړي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

وخت او شپې ورځې دې وړاندې دوه انتخابه ږدي:

- یا به د نورو لپاره قدوه ګرځې.
- او یا هم عبرت.

د ځان لپاره مناسب انتخاب وټاکه!.

*****

درې خبرې باید د هر چا په ذهن کې ځای ولري:

- له مرګ څخه خلاصی نشته.
- په دنیا کې ارامي او راحت نشته.
- او د خلکو له خبرو سلامتیا نشته.

*****

د نورو ژبې چوپ نه پاتې کیږي:

د خلکو خبرې د خاورو په څېر دی، که په هوا کې وانلوځې،

نو د قدمونو لاندې کیږي.

سالم اوسه د خلکو ژبې چوپ نه پاتې کیږې.

*****

نورو ته احترام لرل:

نورو ته احترام او درناوی درلودل هغوي ته ستا د اړتیا په معنی نه دي، بلکې دا ستا اخلاق دي که څه هم هغوي یې وړ نه وي.

ستا ارزښت ستا په اخلاقو پورې تړلی دي.

*****

په الله جل جلاله باور درلودل:

که په ژوند کې هر څه د لاسه ورکړئ، خو هیڅکله په الله جل جلاله باندې خپل باور له لاسه مه ورکوئ.

*****

دوه شیان انسان نړوي:

- د تېر وخت په اړه فکر کول.
- او دنورو په کړنو ځان مشغولول.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

یوازې خبرې پوره نه دي:

زما له ناوړه اخلاقو شکایت مه کوه!

بلکې ماته په خپل ځان کې وښایه، چې باید ښه اخلاق څرنګه وي.

*****

له دریو کړنو څخه ځان وساته:

- دخوښۍ پر وخت ژمنه کول.
- د غوسې پر وخت ځواب ورکول.
- او دغم پر وخت پرېکړه کول.

*****

دري شیان ببرته نه راستنېږي:

- له خولې وتلې خبره.
- له لیندې وتلی غشي.
- او تېر شوی وخت.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

څلور شیان مو څلورو ته د رسیدو لامل ګرځي:

- چوپتیا مو سلامتیا ته رسوي.
- نیکي او ښیګړه مو عزت او درناوی ته رسوي.
- سخا مو سرلوړی ته رسوي.
- شکر ویستل مو د نعمتونو زیاتوالي ته رسوي.

*****

له ما وپوښته:

که غواړې چې زما شخصیت معلوم کړې نو له ما پوښتنه وکړه یا راسره ملتیا وکړه، که دا دې له وسه پوره نه وي،
نو زما په اړه له بل چا پوښته، ځکه زمونږ ټولنه له کینه ګرو او نفاق اچوونکو ډکه ده.

*****

وهم او حقیقت:

له وهمي او خیالي ماڼیو څخه د حقیقت جونګړه ډېره غوره ده

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

په اړه یې اندیښنه مه کوه :

که څوک تاته رد بد وایي ستا د رسوایي او زیان هڅه کوي،
دا معنی نه ده چې ته یې د زړه په ترلاسه کولو کې پاتې راغلی یې
بلکې تا یې له خپلې ناوړې څېرې پرده پورته کړه.

*****

د فکر زاویه:

هر شخص د خپل فکر او پاملرنې له زاویې د نورو کړنې څاري،

- دچا غیبت مه کوئ.
- دچا سپکاوی مه کوئ
- پر چا ظلم مه کوئ
- او مه د چا په نیتونو او خاطرو کې ورننوځئ.

*****

دردونکی حقیقت:

فرضا :که همدا اوس درته ژمینه مساعده شي، چې دخپل ځان په
اړه پښې شاه کیدونکي خبرې واوري،
نو له هغې چا به درته سخته صدمه ورسي چې مخامخ درته خندا
کوي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

د سپکو ځان وساته:

څوک چې دې درناوی وکړي ته يې هم درناوی وکړه،
څوک چې دې سپک وګڼي نو د هغه نه په لرېوالي او ډېره کولو د ځان درناوی وکړه.

*****

دځان درناوی:

د خپل ځان د درناوي يو ډول دا دی چې له هغه اشخاصو جلا شې چې ستا قدر او اهميت نه پېژني.

*****

د قناعت عينکې:

قناعت هغه عينکې دې چې په سترګو يې کړې نو ژوند درته ښکلی ښکاري، خو که د سترګو دې لېرې کړې نو سترګې دې بيا په هېڅ شي نه مړېږي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

چوپتیا:

په سختو حالتو کې د جنجال او جګړې پر ځای چوپتیا درناوی او احترام زیږوي، ځکه جنجال د کینې او نفرت لامل ګرځي.

****

د عقل وړوکوالی:

عقلونه هله کوچني شي، چې د نورو په عقلونو مشغول شي، او بیا بېرته هله لوړ شي چې کله یې ترکیز او پاملرنه خپل ځان ته شي.

*****

یواځیتوب:

یواځې خوښ ښه یې له دینه چې ترڅنګ دې زر منافقین شتون ولري.

*****

بشریت د عقلونو ډولونه:

د انسانانو عقلونه په دري ډوله دي:

- لوړ عقلونه چې له افکارو او نوښتونو څخه بحث کوي.
- متوسط او درمیانه عقلونه چې له پیښو څخه بحث کوي.
- ټیټ او کمزوري عقلونه چې د خلکو په اړه خبرې کوي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ستا عقل له کوم يو څخه دی ؟.

*****

پياوړی عزم:

د حق په لاره کې يواځې پاتې شه، خو د باطل د لارې سر لښکری مه جوړيږه.

*****

مه خفه کيږه:

مه خفه کيږه که يو څوک ستا قدر او احترام نه کوي، ځکه دا دانسانانو طبيعت دی چې تر هغې د نعمت ارزښت نشي پيژندلای تر څو چې له منځه ولاړ نشي.

*****

غربت:

په غربت او بيوزلی کې تر ټولو غوره دا ده، چې مصلحت له ملګرو دی لېري ساتي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

اړتيا:

اړتيا سپين ږيرى هم ټوپ وهنې ته اړ کوي.

*****

عقل:

يوازې دا پوره نه ده چې ته ښه او پياوړى عقل ولري، بلکې مهمه او لازمه دا ده چې ته يې ښه او پر ځاى استعمال وکړې.

*****

تل خيرخواه اوسه:

ځکه:

- د نورو سوکالي ستا خوښي له منځه نه وړي.
- د نورو شتمني او مال ستا رزق نه کموي.
- دنورو روغتيا او سلامتيا ستا صحت ته زيان نه رسوي.

تل پاک نفسه او خيرخوا اوسه، د نورو لپاره هغه څه خوښ کړه چې د ځان لپاره يې خوښوي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

شخصي ژوند د تنظیموني شپږګونې قواعد:

- له استعمال وروسته ټول شیان خپل ځای ته ورسوه.
- له استعمال وروسته ټول خلاص کړي شیان قلف کړه.
- غورځیدلی شیان خپل ځای ته اوچت کړه.
- ویستلي جامې (کالی) خپل ځایو ته راځوړندي کړه.
- کوم شیان چې رغونې ته اړتیا لري هغه ورروغوه.
- د اړتیا وړ شیان له ځان سره یاداشت کړه.

*****

باید پر یو بل رحم وکړو:

که چېرته انسانانو د زړونو لیدل ممکن وي، نو د هر زړه دردونکې کیسې به مو لوستي وی، راځئ چې په یو بل رحم وکړو، ښایي الله جل جلاله پر مونږ رحم وکړی.

*****

اعتذار:

که چیرې ستا په نفس د عذر وړاندې کول سخت وي، نو په یاد ولره چې د نورو نفسونو ته ستا د ناوړه کړنو زغمل سخت دي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

ستا ارزښت په تا پورې تړلی دی:

په دې تمه خلکو ته په ځان ښوونه ژوند مه تیروه چې څوک دې خوښ کړي، ستا ارزښت په نورو کې نه دی، بلکې ستا په داخل پورې تړلی دی.

*****

په ځان باور کول:

په ځان باور دا عقیده لرل نه دي چې ټول خلک دې تا خوښ کړي، بلکې دا عقیده لرل دی چې د خلکو خوښي او نا خوښي ستا په شخصیت اغیز ونه کړي.

*****

د هیڅ چا سپکاوی مه کوه:

مرغان میږیان خوري خو چې کله مړه شي بیا یې میږیان په خوراک پیل کوي، حالات بدلیږي....

د هیڅ چا سپکاوی مه کوه، که ته نن ځواکمن یې نو په یاد ولره چې زمانه له تا ډیره ځواکمنه ده.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

دغږ لوړول سرېتوب نه دی:

که چېرته غږ لوړول سرېتوب وی،
نو سپي به په سرېتوب او نرتوب کې د ټولو مخکښان او سرداران ول.

*****

له ځانه پیل وکړه!

ددې پر ځای چې دفتوی پر کرسۍ ناست او پر نورو تور پورې کوي، لومړی خپل ځان داصلاح هڅه پیل کړه.

*****

له ځان وروسته ګناه مه پرېږده:

نیکمرغه هغه دی،
چې له مړینې سره سم یې ګناهونه هم مړه شي.

*****

د نورو پرده ساتل:

که غواړې چې دالله تعالی له لورې په پرده کې پاتې شي،
نو هغه د هیڅ یو بنده بې پرده ګي مه کوه.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

صبر:

دصبر په اموخت سره دژوند نیمې ستونزې راکمیږي.

*****

له نورو سره ښېگڼه کول:

داسمان دلاندې او دځمکې پر سر په هرځای کې له هر چا سره ښېگڼه او نیکي وکړه، ځکه ته نه پوهیږې چې کله او چېرته به یې بدله مومې؟!.

*****

د نیکانو بدي بیانول:

دانسان لپاره داشر پوره دی چې نیک عمله او صالحه نه وي،
خو د نیکانو په اړه بد وایي!

*****

له وینا سره باید کړنه مل وي:

دښې وینا سره دې عمل هم ښه کړه، تر څو ښه وینا او ښه عمل سره یو ځای شي او ښه پایله ولري.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

قناعت او رضایت:

څوک چې دنیا کې په لږه رضایت او قناعت وکړي، ټولې ستونزې به ورته اسانه شي.

*****

ستونزمنه ده:

دا لازمه نده چې دځان لپاره په هر زړه کې ځای پیدا کړي،
ځکه دخلکو زړونو تنګ شوي،
بلکې یوازې دا پوره ده چې ددوی په نفسونو کې دخپل احترام دراټولو کوښښ وکړي.

*****

د خوښۍ او کرکې لامل:

څوک چې دې دکومو خویونو لامله خوښوي، دهغې د نشتون لامله درڅخه کرکه هم کوي.

******

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د رسنیو سره په تعامل کې احتیاط:

د ناسمه خوړو په خوراک سره صحت خرابیږي، خو دبې لارې او فاسده کتاب په لوستولو سره عقل فاسدیږي.
(ځیرکه اوسئ چې رسنۍ مو په عقل لوبې ونه کړي).

*****

ورځنۍ حقیقت:

مونږ ځینې داسې اشخاص له لاسه ورکوو ،
چې مړه نه وي مګر په هغوی کې هغه صفات او خویونه مړه شوي وي چې مونږ به یې لامله خوښول.

*****

یو سپین ږیری راته وویل:

یو وخت زه او صحت دواړه دمال په لټه کې وو، خونن زه اومال دواړه دصحت په لټه کې یو!

*****

موبایل:

دې د دعوت منبر کړه، نه دګناهونو هدیره.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

جعلي دوستانه:

کوټه اوجعلي ملګری دسیورې په څېر دی،
کله چې زه په لمر کې یم له ما وړاندې روان وي، او کله چې تورتم ته شم بیا مې له مخې ورک شي.

*****

له حکمت ډکې خبرې:

دري ډوله خلک پخپل ژوند کې مه هیروه:

- څوک چې درسره په سخت او مشکل وخت کې مرسته وکړه .
- څوک چې دې په سخت او مشکل حالات کې یواځې پرېږدي.
- څوک چې درته ستونزې او مشکلات پیدا کړي.

*****

ګټور نصیحت:

که غواړئ چی په هیڅ کار بشپیمانه نشئ، نو هر کار د الله جل جلاله درضا لپاره وکړئ.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

انسان او مړښت:

حیوان هغه وخت خطرناک وي کله چې وږی وي، خو انسان بیا هله خطرناک او ضرري شي چې کله په خیټه موړ شي.

*****

د دوستانو غداري:

ځینې خلکو ماته داسې تجربه پریخوده،

چې د هغه نه په زده کړه زه کولای شم چې څرنګه د هغوی په څېر له نورو خلکو په راتلونکې کې ځان وساتم.

*****

د الفاظو په سمه توګه استعمال:

خبرې او ویناوې کیلیانو ته ورته دي،

که په سمه توګه یې استعمال وکړئ، نو د ډېرو خلاصی خولې به پرې بندې کړئ،او د ډېرو بند زړونو به پرې خلاص کړئ.

*****

د زړونو ترلاسه کول:

که غواړئ چې دنورو په زړونو کې احترام پیدا کړئ،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

نو دخپلې وینا او اسلوب معیار لوړ کړئ نه دا چې په خلکو خپل غږ لوړکړي.

(ځکه باران ګلونه رازرغونوي نه برښنا)

*****

اخلاق:

اخلاق د دوکان په څېر دي،

چې قفل يې ژبه ده ،کله چې قفل خلاص شي نو معلومه شي چې په دوکان کي سره زر دي او که سکاره.

*****

د الله جل جلاله په پریکړه رضایت:

هغه څه بد مه ګڼه چې الله تعالی ستا لپاره غوره کړي دي،

ځکه کله د الله جل جلاله په غوروالي او انتخاب کې لوی مصلحت پروت وي، چې ته پرې نه پوهیږي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د پند خبره:

له یوې ونې څخه یو ملیون د اور بلونې کړکې جوړېږي، خو دغه یو کړکی کولای شي چې ملیون ونې وسوځوي.
له دې امله په خپل ژوند کې یو منفې کړنه هم مه پرېږده چې ستا ملیون مثبتې کړنې له منځه یوسي.

*****

د درد احساس:

هغه څوک چې درد او تکلیف پېژني، تل به یې په سختیو او مصبتونو کې دنورو ترخنګ ولاړ وینې.

*****

راتلونکې ته تغیر ورکړئ:

که دا امکان نه لري چې شاه ته ولاړ شئ او پیل ته تغیر ورکړئ، خو دا امکان لري چې له خپل ځایه پیل وکړئ او خپل راتلونکی تغیر کړئ.

*****

رښتیا او دروغ :

په دې خاطر دروغ مه وایه، چې خلک راجذب او تا خوښ کړي،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

او له ربښتیاو مه ویرېږه که څه هم خلک له تا لېري کوي،
ځکه دخپل ځان او نورو سره ربښتنولي یو ستر هدف دی.

*****

بد ګماني:

په ټولنه کې یوه بشري کړۍ داسې ده،چې خلکو ته یوازې
دنیمګړتیا په نظر ګوري،
خو خپلو ځانونوته بیا دکمال په نظر ګوري.

*****

منفي کړنه:

زمونږ ټولنه دسترګو پر ځای په غوږونو لیدل کوي.

*****

ربښتنې نیمګړتیا:

دا عیب نه دی چې یو څوک دې له تا څخه غوره وي،
بلکې عیب دا دی چې ته دنورو په وړاندې هغه د سمعت (حیثیت
)خرابولو هڅه کوی،
دا ځکه چې ته نه شې کولای چې د هغه په څېر ځان جوړ کړې.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

چغلي:

که غواړې وپېژنې چې خلک ستا په غیاب کې ستاپه اړه څه وایي،
نو هغوی ته غوږشه...!
چې ستا په حضور کې د نورو په هکله څرنګه خبرې کوي.

*****

هدف باید واضح وي:

ځکه دکامیابۍ په وړاندې ستر خنډ دموخو ناڅرګندتیا ده.

*****

چاپلوسي:

ځینې اشخاص تاته مخلص نه وي،
یوازې خپلو ګټو دې ته اړ کړي وي چې تاته اخلاص وښایي،
کله چې یې پر تا پورې تړلې ګټې تغیر شي، نو اخلاص یې هم
ورسره تغیر وکړي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د دنیا ازموینه:

مونږ تل په دنیا کې په ازموینه کې یو،

هره شېبه کیدای شي له مونږ څخه د امتحان پاڼه واخستل شي او هغه ځانګړی وخت پای ته ورسي چې دالله جل جلاله له لورې ټاکل شوي،

نو....

خپلو پاڼو ته پاملرنه وکړئ او د نورو پاڼو ته له کتو تېر شئ.

*****

د خلکو تعامل:

په ژوند کې به له دوه ډولو خلکو سره مخامخ کېږئ:

- لومړی هغه دي چې ستا دښه سړیتوب او خدمت له وجې ستا قدر او احترام کوي.
- دوهم هغه دي چې ستا ښه سړیتوب او خدمت یوازې دځان په ګټه استعمالوي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د نورو په اړه فکر:

خپله خبره په خپل ځان تجربه کړه،
مخکې له دینه چې دنورو په نفسونو یې ورټک وهې.

*****

دهغه چا په خیر شه!

چې په لیدو دې خلک وواییږ،
(لاتر اوسه په نړۍ کې ښېګڼه شتون لري).

*****

مخ بدلونه:

خلک هره ورځ خپل مخونه بدلوي، نو خپل ارزښت دخلکو په مخونوکې مه ګوره!.

*****

له ژوند نه زده کړه!

زیاتره ستونزې او مشکلات له دو لاملونو مینځته راځي:

- بدګماني.
- ضد او عناد.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ښه او بد:

عقلمند یوازې هغه نه دی چې د ښو او بدو توپیر وکړي، بلکې عقلمند هغه دی چې دښو پیروي وکړي اوله بدو ځان وساتي.

*****

بریالی دوستي:

بریالی دوستي دسترګي او لاس داړیکې په څېر ده،
کله چې لاس درمند شي سترګه اوښکې تویوي،او کله چې سترګې اوښکې توي کړي نو لاس یې پاکوي.

*****

ژوند:

د ژوندانه په نظام کې:

- نه بشپړه خوشحالي شته.
- او نه تل پاتی غم.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

چوپتیا:

یو حکیم وایي:

انسان خبرو د زده کړې لپاره دوه کاله ته اړتیا لري، خو د چوپتیا دزده کړې لپاره پنځسوکلونو ته اړتیا لري.

*****

ځینې خلک:

ځینې خلک دمصنوعي ونو په څېر وي،

چې هرڅومره يې دښېګنو په اوبو خړوب کړي خو بيا هم ميوه نه نه نسي.

*****

د خلکو کړنې:

ویناوې کله دروغجنې وي خو کړنې تل حقائق وايي،

له ځینو حالاتو ډېره مننه ، چې ماته يې دبشريت رښتونې څېره راڅرګنده کړه.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

نورو د مشاعرو خیال ساتل:

د خلکو له احساساتو سره لوبې مه کوه ،شاید ته پدغه لوبه کې بریالي شي، خو خپل خواو شاه دوستان به دژوند په اوږدو کې له لاسه ورکړي.

*****

سپی او غرڅنی:

سپي له غرڅنۍ څخه وپوښتل ته ولې په ځغاسته کې تل له ماڅخه مخکې یې؟ هغې ورته په ځواب کې وویل:څه دخپل ځان لپاره منډه وهم او ته یې دخپل بادر لپاره وهي!.

که دحق لپاره له ځان څخه غرڅنۍ نه شي جوړولي نو دباطل لپاره له ځان څخه د پردیو سپي مه جوړوه.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د تعامل اساس:

یو حکیم وایي:
دخلکو سره تعامل دلیدلو اخلاقو په بنیاد وکړه،
نه د هغو خبرو په بنیاد چې دهغوی په اړه یې له خلکو څخه اوري،ځکه ډېر ځله اوریدلي خبرې دهغوی ربښتونی تمثیل نه کوي.

*****

انسانیت:

انسان چې کله انسانیت هېر کړي، بیا له حیوانه هم بدتر شي.

*****

دنورو ناوړه کړنې باید ستا د بد خوی لامل نشي:

کله چې له یو هیواده ځنګل جوړشي ، نو دا مهمه نه ده چې ته دې هم د هغوی په څېر له ځانه حیوان جوړکړي.

*****

دخپل ځان احترام:

د خپل ځان احترام به دې کله دې ته اړ کړي، ترڅو پخپل ژوند کې له ډېرو خلکو سره اړیکې وشلوي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

کله ناکله په ناخبرۍ کې راحت وي:

ټول هغه څه چې مونږ یې پېژنو زړه نه په ارامه کوي،کله ناکله دزړه سکون د ځینې کارونو په نه پېژندلو کې وي!

*****

له تا سره مینه لري:

ځینې خلک ستا خطاګانې او تېروتنې پلټي، ترڅو له تا رخصت شي، او ځینې نور بیا ستا له تېروتنو سترګې پټوي،ځکه له تا سره مینه لري!

*****

دري شيان ګټه نه لري:

په دري شیانو کې ګټه نشته:

- دولت چې د بخیل په لاس کې وي.
- توره چې دبوزدل په لاس کې وي.
- قلم چې دمنافق په لاس کې وي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

وفادري او انسان:

سپي ته ډېرې ورځې ډوډۍ ورکړه،
تر ډېري کالو پورې به د یاد ساتي.
انسان ته ډېري کاله خوراک ورکړه، په ډېري ورځو کې به د هېر کړي.

*****

خیانت:

په وړاندې دې ډراونکی زمري غوره دی له دینه چې ترشاه دې خاینه ګېدړه وي.

*****

پټه کینه:

که چېري خلک دخپل ځان په اړه دنورو د زړونو له ارادو خبر وی، نو له یو بل سره به تورې په لاس مخامخ شوي وی.

*****

دنیا او د اخرت ګټه:

ډېري شیان د اخرت د ثواب پرته په دنیا کې هم ګټه لري:

- حج کول بیوزلي او غربت ختموي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- صدقه کول د مصیبت مخه نیسي.
- نیکي او ښېګړه کول عمر زیاتوي.

*****

د قدرت شکرانه:

کله چې په دښمن برلاسی شوې، نو هغه ته ښښنه د خپل برلاسیتوب شکرانه وګرځوه.

*****

د نفس درملنه:

د خپل نفس او اروا درملنه وکړه، له ځان نه ټیټو خلکو ته وګوره ترڅو درد او لویې دې له منځه ولاړه شي.

*****

دردونکې حقیقت:

یو وایي:
نیکه ته مې وویل: ولې خپلې پیسې په قران کې پټوې؟
هغه وویل: زه پوهېږم چې تاسو یې نه خلاصوئ.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د فکر وړ ده:

په یوه لیرې پرته سیمه کې مې سل کلن بوډا ولید،

ترې ومې پوښتل:چې په دومره سپینږرتوب کې دې د روغتیا او چټک کار راز څه دی؟

نو ویې ویل: کینه مې پریښوده نو صحت راته سلامت پاتې شو.

*****

په زړه پورې ده:

مناسب وخت د راتلو انتظار مه باسه، ښایي هیڅ کله رانشي،

بلکې د ترکاڼ په څېر کار وکړه، ترکاڼ د میخ ټکوهلو لپاره خالي ځای نه ګوري ، بلکې هغه د ایښودني لپاره ځای ټاکي او په ټک وهلو سره میخ ډېر په سختۍ خپله لار ځیروي،

خپلې غوښتنې وپېژنه او په کلک هوډ ورته لار ځیري کړه،

ځکه زړه نازړه او حیران شخص هیڅ کړنه نه شي ترسره کولای.

*****

تریخ حقیقت:

له یو حکیم څخه وپوښتل شو:

چې دا اسمان ولې دومره صاف وي؟

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

هغه موسکی شو او په ځواب کې يې وويل: ځکه هلته انسانان نه اوسيږي.

*****

هميشه مثبت اوسئ:

ځينې خلکو ژوند ځخه د خوند او ګټې اخستنې فرصت له لاسه ورکړي، منفي اړخونو په ټينګار او له خپل حد ځخه د هغې په لويولو روږدې شوي وي، سره له دې يې دژوند له مثبتو برخو ځان ناخبره ساتلي وي.

*****

دپرديو کورونو پرده ساتل:

د خلکو کورونو ته ړانده ننوځئ او ګونګي ترې راووځئ، هغوی د کورنيو چارو تفصيل او هلته اوريدلې خبرې په تاسو پورې هيڅ تړاو نه لري.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د نورو څارل پرېږده:

- خپلې کړنې وڅاره، دنورو دکړنو څارل پرېږده، ځکه د نورو نه څارل نیمه راحت دي.
- د نورو په چارو کې لاسوهنه مه کوه، د نورو په چارو کې عدم تدخل نیمه ادب دي.
- په ځینو حالتو کې چپ پاتې شه، ځکه چوپتیا نیمه حکمت دي.

*****

نیکمرغې په دري شیانو کې ده:

- د الله جل جلاله د حکمونه پرځای کول.
- په خپله برخه قناعت کول.
- د الله جل جلاله په پریکړه راضي کیدل.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

بې ځایه سترتیا:

ذره بین دې یو اړخ ته کړه...
د بې ارزښته کړنو لوړول د سترتیا پرته بله معنی نه لري،
هر څه ته مناسب اهمیت ورکړه که چېرې ورته له حده زیات ارزښت ورکړې د هغه سره چلند به درته ستونزمن شي.

*****

پرتله:

ګټې له الماسو څخه ډېرې داندې وي، خو له الماسو سره هیڅ نه پرتله کېږي،
همدرانګه اشخاص هم،
سرېتوب او مقام يې بايد له منصب او رتبې قیاس نه شي بلکې په اخلاقو يې قیاسول پکار دي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

دوستي کله نړېږي:

د خلکو ترمنځ دوستي هله نړېږي،
کله چې یې ترمنځ ملامتیا زیاته شي، دروغ ډېر ي، پاملرنه او اهتمام کم شی.

*****

د نورو سره مو اخلاق او رویه سمه کړئ:

نیکه مې راته وویل:
ای بچوړیه زړونو دترلاسه کولو او زړونو دماتولو ترمنځ یو باریکه تار دی چې هغې ته اسلوب وایي.

*****

د ناوړه اخلاقو خاوند:

په خلکو کې تر ټولو د ناوړه اخلاقو څښتن هغه دي، چې کله درڅخه ناراضه او خپه شي:

- نیکي دې هېره کړي.
- راز دې افشا کړي.
- دوستي دې له یاده وباسي.
- او هغه څه درپسې وایي چې په تا کې نه وي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

د اخلاقو مرتبې:

اخلاق خپلې مرتبې لري،
څومره چې دې اخلاق لوړېږي هغومره دې د خلکو ترمنځ قدر لوړېږي.

*****

نورو د کړنو سره د چلند اسانه لار:

که د خلکو خبرو درمند کړې، نو خپل نفس په ډېر فکر او سوچ لا مه دردمند وه، چې ولې یې داسې وویل او داسې یې وکړل،
لومړی په خپل رب باور وکړه او بیا پخپل ځان، ترڅو چې هغوی ستا په څېر انسانان دي نو د ژبو پرته بل څه نه لري،
نه ګټه درسولی شي او نه ضرر،
یو کار ته له خپلې اندازې زیات ارزښت مه ورکوه.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

کیسه:

د والدینو سره نیکي او ښه چلند هغه کیسه ده چې ته یې لیکوال یې، او بچیان به دې له تا وروسته نورو ته نقلوي، نو د خپلې کیسې لیکل دې په سمه توګه وکړه.

*****

د الفاظو سم انتخاب:

که چېرته ووایي: چې نیمه ټولنه بده او ناکامه ده نو ټول په غوسه کیږي.

خو که ووایي: چې نیمه ټولنه بریالۍ ده نو ټول دې ویاړي.

داوړه جملې یوه معنی لري،

خبرې دی په سمه توګه انتخاب کړه تر څو پیغام دی تر نورو ښه بڼه ورسیږي.

*****

په الله تعالی باوري اوسئ:

دګناه لپاره توبه شته، د غم لپاره خوشحالي، د تنګستیا لپاره راحت،

دسختۍ لپاره اساني، دبدبختۍ لپاره نیکبختي،

او د هر څه لپاره حل،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

خو یوازې صبر وکړئ او په الله جل جلاله باوری اوسئ.

*****

دفکر وړ ده:

پخپلو جیبونو کې د صدقې پر وخت تر ټولو کم نوټ لټوو،
او بیا د الله تعالی نه غواړو چې مونږ ته پرې جنت الفردوس راکړي،
د الله په لار کې مو د صدقې کچه څومره ټیټه ده، او غوښتنه مو څومره لوړه ده.

*****

لمونځ او صحت:

تر څو چې صحت درسره په جای نماز د وددریدو ملتیا کوي، نو تراوسه دي لا هیڅ هم د لاسه نه دي ورکړي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

دا ډېر شرم دی:

چې ته په هغه څه وياړې، چې ستا کړنه نه ده،
په خپل ښائست مه وياړه،
په خپل نسب مه وياړه،
ځکه ته دې له موره پېداسې حال کې زېږدلی يې چې د رنګ، صحت او نسب اختيارونکی نه وې، که د خلکو احترام نه کوی نو د خپل خالق احترام وکړه.
يوازې پخپلو اخلاقو وياړه چې ستا کړنه ده

*****

د زړه تنګستيا:

زړه مې راتنګ شو له نيکه مې وپوښتل چې څه وکړم؟
هغه راته په خوب کې وويل: ای بچوړيه!
په دري شيانو خپل وخت مه ضائع کوه:

- په تېر شوي کار افسوس کول ځکه هغه نه راستنېږي.
- خپل ځان له نورو سره پرتله کول، ځکه دا کار کومه ګټه نه لري.
- ټولو خلکو د رضايت هڅه، ځکه دا ناشوني ده.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

د بچیانو روزنه:

ولې ډېر زر خپلو بچیانو سره اعصاب له لاسه ورکو؟!

- نسبت لویانو ته هغوی په خبره کم پوهېږي.
- د هغوی روزنه صبر او پرلپسې کوښښ ته اړتیا لري.

په یاد ولرئ چې زمونږ چغې هغوی ته زیان رسوي او له مونږ یې لیرې کوي.

*****

امر بالمعروف:

دهرې نیکۍ پیل له ځانه وکړه،
ترڅو نورو د رابللو پروخت دې وینا مؤثره او اغیزناکه وي.

*****

ډیره دردونکې ده ځوانانو:

یوسپین بږیري وویل:
نني ځوانان اوسپنې او درانده شیان پورته کولی شي،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

خود سحر په اذن سره نه شي کولای چې له ځانه برېستن پورته کړي.

*****

فرق:

فرق د هغه چا ترمنځ چې دخپلو مینوالو دشمېر دزیاتولو لپاره لیکنې کوي او هغه څوک چې ټولنې د اصلاح اونیکیو دخپرولو په خاطر لیکنې کوي دادي:

- لومړی: د خلکو دغوښتونو بندیوان دي.
- دوهم: پاچا دی که څه هم خلک يې نه پېژني.

*****

ناسمه حالات:

له مرغانو مه پوښتۍ چې ولې يې خپل استوګنځایونه پریښودل، بلکې د هغې ظروفو او حالاتو وپوښتۍ چې دوی يې کوچ کونې ته اړ کړل.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

نصيحت:

که چېرته ستا د ورځني پلان لومړنۍ پرېکړه دسحر لمانځه ته راویښیدل نه وي،
نو د پاتې ورځې پلان دې هیڅ ارزښت نه لري.
(ځکه ته دکامیابۍ په پیل کې پاتې راغلی یې).

*****

د پند خبره:

هرې کندې ته له غورځیدو څخه قدم ساتل کیږي بې له قبره،
ځیرکه هغه دی چې دغه کندې ته دغورځیدو لپاره تیاري وکړي،
ځکه انسان به په ټولو مخکنیو کارونه ښپیمانه وي له هغې پرته چې د الله جل جلاله درضا لپاره یې کړي وي.

*****

د نوي ورځ پیل:

کله چې دې نوی ورځ پیل کړه،
معنی دا چې الله تعالی دې په عمر کې یوه ورځ د دې لپاره ورزیاته کړه، چې ترڅو توبه وباسي او خپل نیک اعمال لا زیات کړي.

باید دغه درک‌ړل شوي فرصت بې ځایه له لاسه ورنه کړې.

*****

تل پاتې نیکي او گناه:

په خواله رسنیو کې دخپلو مطالبو خپرولو سره محتاط اوسئ:
که د مرگ وروسته،
تل پاتې نیکې(صدقة جارية) نه شی پریخودای، نو باید کوښښ وکړئ چې تل پاتې گناهونه (ذنوب جارية) هم پرې نږدئ.

******

د خلکو رضایت:

دکامیابۍ راز نه پیژنم،
خو دناکامۍ راز د ټولو خلکو د رضایت هڅه ده.

*****

د الله جل جلاله ذکر:

نیکمرغې، ډاډ، سکون او نفسی راحت یوازې دالله جل جلاله په ذکر(یادونه) کې دی.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د بدبختیو لامل:

دټولو بدبختیو لامل دالله جل جلاله له ذکر(یاد)څخه مخ اړونه ده.

*****

اخلاقي ناروغي:

ناروغي یوازې په بدن پوري تړاو نه لري،
بلکې اخلاقي ناروغي هم شته. کله چې دې بد اخلاقه انسان ولید
نو دالله جل جلاله له درباره ورته روغتیا وغواړه،
او د الله تعالی ډیره زیاته شکریه اداء کړه چې له دغه مرضه یې
ژغورلی یې.

*****

رب د نافرمانی لامل:

که چېرته انسان دخپل رب لويي او عظمت پېژندلی، نو هېڅکله به
یې هغه د نافرمانۍ جرأت نه وی کړي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

دخپلوانو ناوړه سلوک:

د خپلوانو دغدر او فریب څخه مه حیرانیږئ،
ځکه له تاسو مخکې یوسف علیه السلام سره خپلو وروڼو چل او فریب وکړو،
سره له دې چې هغه یو پیغمبر و.

******

خپلې ستونزې خپله حلول:

ځان عادت کړه چې خپل زخمونه پخپله وګنډې، ترڅو بل څوک ستا د درد حقیقت او سختوالي ونه پیژني لکه ته چې پیژني، ځکه هرکله چې پردی لاس ستا له زخم څخه لګیږي لا زیات به دردیږي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

لوړ او پاک نفسه انسان:

په خلکو کې لوړ او عالي هغه دی
((چې دخلکو په اړه کمې خبرې کوي))
او پاک نفسه هغه دی
((چې په خلکو نیک گمان کوي))
او تقواداره هغه دی
((چې دخلکو په خدمت او مرسته کې هلې ځلې وهي))

*****

له ځينو خلکو مرسته مه غواړه:

دڅلورو کسانو نه د هیڅ شي په اړه مرسته مه غواړه سره له دې چې دمشکل حل دې دهغه په لاس کې وي:

- کینه گر.
- منافق.
- ذلیل.
- بخیل.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د احترام پر ځای یې سپکاوی مه کوئ:

شرمخ سره له دې چې ستر خطر دي خو خلک یې ستاینه کوي،
او سپی سره له دې چې د خلکو څوکی کوي خو دوی یې سپکاوی کوي،
همداسې ډېر خلک دهغه چا سپکاوی کوي چې خدمت یې کوي،
او هغه چا ته احترام لري چې سپکاوی یې کوي.

*****

د خاوند او میرمنې ترمنځ اړیکو د نړیدو تر ټولو ستر لامل د فامیل او اولادونو په مخ کې د دوی بې ځایه جنجال او سپکې سپورې خبرې ویل دي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

وخت د ارزښت په اړه د اسلامي علماوو او غربي پوهانو نظرونه:

لومړی: وخت د اسلامي تاریخ پاڼو کې:

(۱) ابوبکر رضي الله عنه وايي:«الله تعالی لپاره د ورځې خپل عمل دی چې د شپې نه قبلوي او د شپې خپل عمل دی چې د ورځې نه قبلوي».

(۲) عبد الله بن مسعود رضي الله عنه وايي:« په هېڅ څه دومره نه پښیمانه شوی لکه په هغه ورځ چې لمر یې پریوځي، عمر مې کم شي او عمل مې زیات نه شي».

(۳) عمر بن عبد العزيز رحمه الله وايي:« شپه او ورځ لګیا ده ستا عمرکموي، ته په هغې کې نیک عمل وکړه».

(٤) حسن بصري رحمه الله وايي:« ای بنی ادمه! یقینا ستا عمر څو ورځې دي، هره ورځ چې تیریږي ستا د ژوند یوه برخه هم له منځه ځي».

(٥) ځینو ویلي دي:«ما داسې خلک لیدلي ول چې له درهم او دینارو څخه به یې زیات د خپل وخت ساتنه کوله».

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

(۷) أبو العلاء المعري رحمه الله وايي:« درې شيان نه راستنيږي: وخت، ښايست او ځواني».

(۸) يحيى بن هبيره رحمه الله وايي:« وخت هغه سرمايه ده چې بايد ساتنې ته يې پاملرنه وشي خو زه وينم چې له تاسې څخه ډېر په اسانۍ ضايع کيږي».

(۹) ځينو حکيمانو ويلي دي:« څوک چې يوه ورځ پرته له دې تېره کړي چې کوم حق ونه سپاري، کوم فرض اداء نه کړي، کوم د خير کار ترسره نه کړي او کوم علم حاصل نه کړي نو ده د خپلې ورځې نافرماني وکړه او له ځان سره يې زياتی وکړ».

(۱۰) د وخت په اړه مأثوری ويناوې:

- د وخت ضائع کول د بدبختۍ نښه ده.
- وخت سره زر دي.
- وخت د تورې په څېر دی، که ته يې پرې نه کړې نو تا پرې کوي.
- د نن کار سبا ته مه پرېږده».

(۱۱) ابن الجوزي - رحمه الله- د وخت په اړه وايي:« انسان ته پکار دي چې د زماني ارزښت او د وخت قدر وپېژني، د الله تعالی

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

له اطاعت پرته یوه شیبه هم ضایع نه کړي، لومړیتوب ته په پام په کې غوره کړنه او وینا وړاندې کړي، باید د نیکۍ په کارونو کې یې نیت سست نه وي تر څو بدن یې له کولو څخه عاجزه نه شي، یقینا سلفو به د خپل وخت له هرې شیبې څخه ګټه اخستله، له عامر بن عبد القیس څخه نقل دي، یو سړي ورته وویل: ماته څه ووایه، هغه ورته وویل: لمر راونیسه».

دویم: وخت د غربی پوهانو له نظره:

(۱)« ګډوډي هله عامه شي کله چې مونږ وخت تصادف ته پرېږدو» فکتور هوجو.

(۲) ایا په رښتنې د ژوند سره مینه لرې؟ که داسې وي نو وخت بې ځایه مه تېروه ځکه وخت د ژوند اصل او جوهر دي» فرانکلین.

(۳) په ښه توګه د وخت حفاظت او ساتنه وکړه، ویې شاره، دغه کړنه د هر ساعت او دقیقه سره وکړه، ځکه وخت دی له ګوتو څخه داسې وځي لکه خوی مار، د خپل وخت هرې دقیقی ته د ارزښتناک او سپېڅلي شي په نظر وګوره، هغې ته اهمیت، څرګندتیا او اهتمام ورکړه» ثومان مان.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

(٤) هغه ستونزه چې زمونږ په نفسونو کې پټه ده، دا نه ده چې مونږ وخت نه لرو، بلکې ستونزه له وخت څخه په ښه شکل د ګټې اخستنې په نه کیفیت کې ده، د وخت- د مال برعکس- جمع او ذخیره کول ناشوني دي، ځکه مونږ یې په مصرف مجبوره یو، لکه په یوه دقیقه کې د ٦٠ ثانیو د سرعت په څېر، که زمونږ خوښه وي او کنه، خو داسې ښکارې چې وخت د ارزښت پوهې ته کم پام شوي، او دهغې په ناسمه توګه مصرف ته زیات» د.ر.أ ماکینزي.

(٥) مونږ نشو کولای چې د دقیقو ستن کنترول کړو، نو بیا ستونزه د ساعت په اداره کولو کې نه ده، بلکې په مونږ کې ده چې ځانونه څنګه د ساعت موافق عیارکړو»د.ر.أ ماکینزي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د چوپتـــیا په اړه د ســـلفو ګټورې ویـنـــاوې:

د هرې قضیې او حالت په وړاندې به انسان د ژبې استعمال له درې حالاتو خالي نه وي:

- اقرار کول.
- انکار کول.
- چوپ پاتې کیدل.

(۱) ابو العتاهیة وايي: څوک چې چوپ پاتې شو نجات يې وموند، چاچې د خیر او نیکۍ خبرې وکړې ښیرازه شو، چاچې له الله تعالی سره رښتنولي وکړه سرلوړي شو ، چاچې د علم طلب وکړ پوهه يې ترلاسه کړه، چا چې له خلکو سره ظلم وکړو بد يې وکړل، چا چې له خلکو سره نرمې وکړه په رحمت کې شو، چا چې غوږ ونیو نو پوهه شو.

(۲) أبو الذیال وايي:چوپتیا داسې زدکړه لکه څرنګه چې خبرې زده کوي، که خبرې درته لارښوونه کوي نو چوپتیا دې ساتنه کوي، په چوپتیا کې به دوه ښیګنې ترلاسه کړې:

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- له هغه چا به زدکړه وکړي چې له تا پوهه دی.
- او د هغه چا له جهالته به خلاص شي چې له تا ناپوهه دی.

(۳) له أکثم بن صیفی څخه وپوښتل شو په انسانانو کې دې څومره نیمګړتیاوې پیدا کړې؟هغه ځواب ورکړ: له شمېرولو زیاتي، خو ما چې شمېرلي اته لکه عیبونه دي، چې دغه ټول د ژبې په ساتنه پټېږي.

(٤) سلمان فارسي رضی الله عنه ته یو سړي وویل: ماته نصیحت وکړه! هغه ورته وویل: خبرې مه کوه. هغه وویل: څوک چې د خلکو ترمنځ اوسېږي نه شي توانیدلای چې خبرې پرېږدي.
سلمان فارسي ورته وویل: که چېرته دې خبرې کولې نو حق وایه او یا چوپ پاتې شه.

(٥) ابو بکر رضي الله عنه به خپله ژبه ونیوله او ویل به یې: دې زه له ستونزو سره مخامخ کړی یم.

(٦) ابن مسعود رضي الله عنه به ویل: زما دې په الله تعالی قسم وي چې له هغه پرته بل څوک د عبادت مستحق نشته، د ځمکې پرمخ له ژبې پرته بل څه د اوږد بند وړ نه دي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

(٦) وهب بن منبه وايي: ټول حکماء په دې متفق دي چې چوپتيا د پوهې او حکمت اساس دی.

(٧) شميط بن عجلان وايي: ای بنی ادمه! ته نه يې چوپ شوی، مگر په امن شوی يې، کله چې خبرې کوې نو احتياط وکړه، يا به خبرې ستا لپاره دليل وي او يا به پر تا دليل وي.

(٨) فضيل بن عياض ويلي دي: حج او د الله جل جلاله په لار کې څوکۍ اوجهاد کول دژبې له بندولو سخت نه دي، کچېرته د خپلې ژبې په اړه درسره فکر پيدا شو ، نو ته په يو سخت او اړين فکر کې يې.

(٩) له عبد الله بن المبارک رحمه الله څخه لقمان حکيم د وينا اړه وپوښتل شو چې خپل ځوی ته يې ويلي : که چېرته خبرې کول له سپينو زرو دي نو چوپتيا له سرو زرو څخه ده، عبد الله بن المبارک ورته وويل ددې معنی دا ده: که الله تعالی د بندگۍ خبرې له سپينو زرو دي نو هغه د نافرمانۍ خبرې پرېښودل له سرو زرو څخه دي، ځکه دا دې خبرې ته ورگرځي چې له گناهونو څخه ځان ساتل غوره دي له نيکيو کولو نه.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

(۹) مُوَرق الْعِجْلِي -رحمه الله- وایي :هغه څه چې زه یې د لسو کلونو راهیسې د کولو په هڅه کې یم خو تر اوسه پورې پرې نه یم توانیدلای،
(المعلی بن زیاد) ترې وپوښتل دا کوم کار دی ای أبا المعتمره ؟
هغه وویل : د بې ځایه خبرو چوپ پاتې کیدل ".
طبقات ابن سعد (۷/ ۲۱۳).

ایا خبرې کول غوره دي که چوپتیا؟

(۱۰) د احنف بن قیس په وړاندې یادونه وشوه چې خبرې کول غوره دي اوکه چوپتیا؟ ځینو وویل: چوپتیا غوره ده احنف بن قیس وویل خبرې غوره دي، ځکه د چوپتیا ګټه له خپل خاوند پرته بل چاته نه وي، او غوره خبرې هر اوریدوونکي ته ګټورې وي.

(۱۱) د عمر بن عبدالعزیز په مخ کې یو عالم وویل: له پوهې سره چوپتیا داسې ده لکه سره د علمه خبرې کول، عمر بن عبد العزیز ورته وویل: زه امید لرم چې له دې دواړو څخه به په ورځ د قیامت سره له علمه خبرې کوونکی غوره وي، ځکه د خبرو ګټه یې نورو ته ده او دچوپتیا ګټه یې ځانته ده،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

هغه ورته وویل: ای امیر المؤمنینه فتنې د وینا په اړه څه وایې: نو عمر بن عبد العزیز په ژړا شو.

(۱۲) عمر بن عبد العزیز رحمه الله ویلي دي:" څوک چې خپلې خبرې له عمله حساب کړي، پرته له ګټورې وینا به یې خبرې کول کم شي، ځکه زیاتره خلک خبرې له خپل عمل څخه نه حسابوي، په هغه کې له حده زیاتی کوي او په اړه یې فکر نه کوی.

(۱۳) له سلیمان بن عبد الملک څخه نقل شوي چې ویل به یې:" چوپتیا د عقل خوب او خبرې یې ویښوالی دي، چې یو حالت له بل حالت پرته نه بشپړېږي، خبرې او چوپتیا دواړه اړین دي.

(١٤) خو دچوپتیا په هکله غوره وینا د عبید الله بن أبی جعفر ده چې وایي: کله چې یو څوک په مجلس کې خبرې کوي او له خپلو خبرو په تعجب کې شي نو چوپ دې شي، او که چوپ وي او له خپلې چوپتیا په تعجب کې شي نو خبرې دې پیل کړي.

هغه چوپتیا چې غوره ګڼلی شي او سلفو یې په اړه تیزي ورکړې ده: د ناروا او یا د هغه مباحو خبرو پرېښودل دي چې انسان د حرامو لور ته رابلي، او له هغه چوپتیا منع شوي ده، چې سره له

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

توانه د حق او یا هغه روا وینا پرېښودل وي چې په هغه کې خیر او شر مساوي وي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د نظر ساتنې په اړه د سلفو ګټورې ويناوې:

(١) أنس -رضي الله عنه- ويلي دي: كله چې دې ترځنګ ښځه تيريږي نو سترګې پټې كړه تر څو له تا واوړي.

الورع لابن ابي الدنيا (٧٢).

(٢) ابن عمر -رضي الله عنه- وايي: د خلكو كورونو او ودانيو ته سر ورښكاره كول د امانت له ضايع كيدو شمېرل كيږي.

الورع لابن أبي الدنيا(٧١).

(٣) له قيس بن الحارث روايت نه دي وايي: سلمان -رضي الله عنه- ويلي دي:" چې مړ شم بيا راژوندی شم بيا مړ شم بيا راژوندی شم بيا مړ شم بيا راژوندی شم دا ماته ډېره اسانه ده له دې نه چې دمسلمان عورت ووينم او يا هغه زما عورت ويني.

الزهد لأحمد (١٩٢).

(٤) حاتم -رَحِمَهُ اللهُ- وايې: شهوت په دري ډوله دي:

- دخوراک شهوت.
- دخبرو شهوت.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- د نظر او لیدلو شهوت.

خوراک په ډاډ ، ژبه په رښتیا، او نظر په عبرت اخستنې کنټرول کړه.

شعب الإيمان للبيهقي (٥/٥٧١٢).

(٥) له وکیع -رحمه الله- روایت دی وایي: مونږ له سفیان الثوري سره د اختر په ورځ ووتلو نو ویې ویل: لومړی هغه څه چې مونږ به پرې نن پیل کوو د خپلو نظرونو ساتنه ده.

الورع لابن أبي الدنيا (٦٦).

(٦) أبي حکیم وایي: حسان بن أبي سنان د اختر په ورځ بیرون ووتلو کله چې کور ته راستون شو ښځې ورته وویل: څومره ښائسته ښځې دې نن ولیدې؟ کله چې یې ترې پوښتنه زیاته کړه هغه وویل: تباه شې ما له خپلې غټې ګوتې پرته بل څه نه دي لیدلي تردې چې تاته راستون شوم.

الورع لابن أبي الدنيا (٦٨).

(٧) علاء بن زیاد وایي: خپل نظر د ښځې په ځروکي پسې مه پسې کوه ځکه نظر په زړه کې شهوت پیدا کوي.

الزهد لأحمد (٣١١).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

(٨) إبراهيم بن أدهم ويلي دي: باطل ته ډېر كتل زړه نه د حق پېژندل ختموي.
حلية الأولياء (٨/٢).

(٩) مجاهد -رحمه الله- وايي: له حرامو څخه نظر ساتل د الله جل جلاله مينه په ميراث كې پرېږدي.
فتاوى ابن تيمية (١٥/٣٩٤).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ګناهونو دزيان او ناوړتيا په اړه د علماوو ګټورې ويناوې:

په ګناه استمرار:

په وړو ګناهونو هميشوالي انسان دلويو او کبيره ګناهونو کولو ته اړ باسي.

*****

له ګناه ځان ساتل:

ګناهونه سپک مه ګڼه،
ځکه کله دوړې ګناه پيل هم ژوند د ختميدو لامل وي.

****

د رب لويي:

دګناه لږوالي او وړکوالي ته مه ګوره،
بلکې دهغه رب لويي او عظمت ته وګوره چې ته يې نافرماني کوي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د نیکمرغۍ بشپړتیا:

دانسان نیکمرغي په دري شیانو بشپړیږي:

- دگناه څخه وروسته توبه ویستل.
- دنعمت شکریه اداء کول.
- په سختۍ اوتنگستیا صبر کول.

*****

د گناهونو ناوړه پایله:

څومره خلک دي چې په غاړه کې دگناهونو زنځیر په اچولو سره یې شیطان د اور لورې ته راکاږي، ابن الجوزي رحمه الله وایي: گناهونه دگناهنگار په غاړه کې دزنځیر په څیر وي چې پرته له استغفار او توبې نه لیرې کیږي.

*****

گناهنگار ته گناه څخه د خلاصي دعا کول:

ابن مسعود- رضي الله عنه - وایي:کله چې تاسو یو گناهنگار د گناه په کولو ووینئ، دالله تعالی له لورې ورته بد دعایي مه غواړئ او

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

مه ورته کنځل کوئ، بلکې دعا ورته وکړئ چې الله جل جلاله ورته له دغې ګناه څخه خلاصي او نجات ورکړي.
التوبة لابن أبي الدنيا(مخ ٩٩).

*****

ګناهونه پرېښودل د ذهنی پیاوړتیا لامل ګرځی:

له إمام مالك څخه وپوښتل شو حافظې د پیاوړتیا لپاره څه شی ګټور دی؟!
هغه ځواب ورکړ: که کوم شی ورته ګټه رسوي نو هغه دګناهونو پرېښودل دي.
الجامع للخطيب البغدادي (٢/٢٨٥).

*****

له خپلی ګناه ویریدل د ایمان نښه ده!

ابن مسعود -رضي الله عنه- وايي: مؤمن ته خپله ګناه داسې ښکاری، لکه چې دیوې غتې ګتې(تېږې)لاندې وي او ویرېږي چې هغه پرې را ونه غورځېږي، او کافر خپله ګناه داسېویني لکه مچ چې يې د پوزې تر څنګ تېر شي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

گناه ته پامـــــلرنه:

عون بن عبد الله -رحمه الله- وايي: خپلې گناه ته پاملرنه گناه د پريخودو لامل کيږي، او په گناه پښيماني د توبې ويستلو کيلي ده".
التوبة لابن أبي الدنيا (١٣٨).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ذکر د اړینو فائدو په اړه ګټورې ویناوې:

- ابن عثیمین رحمه الله وایي :

د سحر او ماښام أذکار په ژغورنه کې د یأجوجو او مأجوجو له دیوال څخه هم د هغه چا لپاره پیاوړي دي چې له حاضر زړه نه یې ووایي..

- ابن الصلاح رحمه الله وایي:

څوک چې د سحر او ماښام د اذکارو ، دفرضي لمانځه وروسته د اذکارو او د خوب د اذکارو پابندي وکړي، د الله جل جلاله له ذکر کونکوڅخه شمېرلې شي...

- ابن کثیر رحمه الله وایي :

د اذکارو جاکټ واغوندئ تر څو مو د پیریانو او انسانانو له شرونو وژغورئ ،روحونه مو په استغفار(بښنه) پټ کړئ تر څو د شپې او ورځې ګناهونه مو ورژوئ،

کچیرته درته مصیبت در ورسي چې تاسو یې بد ګڼئ زر دي چې تاسې به راضي او باوري شئ چې دا هغه خیر دی چې د رب له

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

لورې تاسې ته مقدر شوی دی، ځکه تاسې په رب پورې پناه نیوله ده.

- علامة ابن عثیمین رحمه الله وایې :

" د قران کریم زیاته لوستنه زړه د ثبات او سلامتیا تر ټولو ستر سبب دی ".

نورعلی الدرب (٢٠\١٢).

****

ستره جفا:

ابن حبان رحمه الله وایي:

" له دوستۍ وروسته دښمني ستره جفا او تېروتنه ده، عقلمند ته يې کول نه دي پکار، که چېرته وخت مو د هغې سپریدولو ته اړ کړي نو د سولې لپاره لار پرېږدئ".

روضة العقلاء(١٠٢).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

مسافر څوک دی؟

ترکماني الحنفي رحمه الله وايي:

« مسافري او ناشناوالی له کورنۍ،او هیواد څخه لرېوالی او له یو ځای څخه بل ځای ته سفر کول نه دي، بلکې مسافر هغه څوک دی چې په قران او سنت عمل کوي او داسې څوک نه مومي چې پدې لاره کې ورسره مرسته وکړي، د خلکو ترمنځ ناشنا وي خو الله جل جلاله او د هغه رسول ته تر ټولو نږدې وي».

اللمع في البدع والحواث (٥٨٤).

*****

د جومات پابند اوسئ:

سلمان فارسي أبو الدرداء ته ولیکل، (رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا):

ای وروره!

دجومات پابند اوسه، يقينا ما له رَسُولَ اللهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّم څخه اوریدلی دی چې فرمایل یې: "جومات د هر تقواداره او پرهیزګاره کور دی".

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

بزار روايت کړی (۲۵٤۹)، وګوره " السلسة الصحيحة" د امام ألباني(رحمه الله) (۷۱٦).

*****

بد ورور:

ابن حبان رحمه الله وايي:

وروړنه د سختۍ او اړتيا پر وخت پېژندل کيږي، ځکه په راحت کې خو ټول خلک دوستان وي، بدترين ورونه او دوستان هغه دي چې د تکليف او ضرورت په وخت کې خپل ورور ذليله او رسوا کوي.

روضة العقلاء (۲۲۱).

*****

ريا څخه د ځان ژغورولو په موخه خپلې نيکۍ پټول:

أبي حازم المديني ويلې دي:

خپلې نيکۍ داسې پټې کړه لکه څرنګه چې خپل ګناهونه پټوي.

سير اعلام النبلاء (٦/١٠٠).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ریښتني مړ څوک دی:

امام ابن الجوزي -رحمه الله- ویلي دي :

" هغه څوک مړ نه دی چې له بدن څخه یې روح ووځي ، بلکې رښتني مړ هغه څوک دی چې په ځان د الله تعالی حقوق نه پېژني".

التذکرة(ص١٨).

*****

هڅه وکړئ:

چې ځانته وفادره دوست پیدا کړئ،

ځیني سلفو ویلي دي:"ستره توښه وفاداره ورور درلودل دي".

أداب الدین والدنیا (مخ١٦١).

*****

دخپل ځان کمی پیژندل:

امام الشاطبي د حمدون القصّار- رحمهم الله - نه نقلوي :

« څوک چې د سلفو ژوند لیک ته وګوري د سړیتوب له مرتبې څخه به دخپل ځان وروستوالی او کمی وپېژني ».

کتاب الإعتصام(ص١٢٧).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

دچا سپکاوې مه کوئ:

امام مناوي - رحمه الله - وايي:

" انسان لپاره مناسب نه ده چې د چا سپکاوې وکړي، ښايي سپکيدونکی شخص پاک زړی، نيک عمله، او سپين نيتی وي، الله جل جلاله د بندگانو سپکول د پښيماني، ذلت او رسوايی سبب گرځي".

فيض القدير (٥/٣٨٠).

*****

په عبادت کې ده سنت طريقه معتبره ده:

امام البانی -رحمه الله- وايي:

"په عبادت کې ډېروالی معتبر نه دی، بلکې معبتره دا ده چې عبادت دسنت په طريقه او له بدعت څخه لېري وي".

ابن مسعود رضی الله عنه هم دې خبرې ته اشاره کړي، فرمايي:" په سنتو کې ميانه روي په بدعت کې له هڅې او زيار څخه غوره ده".

السلسلة الصحيحة(٥/١٤).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

دخلکو رضایت:

حسن بصري- رحمه الله-وايي:

"ما چې کله خلک ولیدل چې له خپل خالق څخه نه رضا کېږي، نو پدې پوهه شوم چې ددې په څېر يې له مخلوق څخه هم نه رضا کېږي".

كذب المفتري(٤٢٢).

*****

پوره بدله:

علامه ابن عثيمين رحمه الله وايي:

پدې پوهه شه که چېرته دې دخپل مسلمان ورور عیبونه خپاره او ښکاره کړل!

هرومرو به الله جل جلاله پر تا داسې څوک مسلط کړي،

چې ستا عیبونه او نیمګړتیاوې به خپرې او خلکو ته ډاګه کړي.

تفسير سورة الحجرات (١/٥٢).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

اتفاق:

ابن عثيمين رحمه الله وايي:

" هر هغه څه چې د خلکو ترمنځ د کینې، جلاوالي، او د دښمنۍ لامل ګرځي شریعت یې په کلکه ردوي، ځکه د اسلام سپیڅلي دین اساس د مسلمانانو ترمنځ په یووالي، محبت او دوستۍ بنا دي".

الشرح الممتع(١٤٣/٨)

*****

دفکر وړ ده:

ایا زمونږ په ژوندیو تورسرو غیرت کول مهم نه دي؟

ښځینه مړې د تدفین پر مهال یې محارم د قبر څنډو ته راټول شوي وي، د مړې له ځای یې کړۍ تاو کړي وي ترڅو پردی څوک ورنږدي نشي.

پرلپسې په لوړ غږ اواز کوي، جنازه پټه کړئ قبر ته پرده وکړئ.

دا ټولې کړنې پخپلې تور سري باندې دوی د غیرت څرګندونه کوي پداسې حال کې چې هغه په کفن کې مړه پرته وي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

خو په ژوندیني بیا د ډېرو کړنه ددې برعکس وي خپلو تورسرو ته د بې پردګۍ، مخ د لوڅولو او هغه ناروا لباسونو د اغوستلو اجازه ورکوي چې هغوی بدن د اندامونو ښکارندوی کوي.

*****

دردناک حقیقت:

مونږ هغه امت وو چې څه وخت مو ګډې اوبزې څرولې،
د اسلام په راتلو سره مونږ داسې امت وګرځېدلو چې د امتونو مشري او ساتنه مو پیل کړه،
خو کله چې مو اسلام ته شاه کړه د ګډو په څېر مو نور امتونه څروي.

*****

اولاد د اصلاح لامل:

مجاهد رحمه الله وايي:
یقینا الله جل جلاله دیو چا د دینداری او نیک عملی له امله د هغه بچیان او لمسیان صالحه او نیک عمله کوي.
الحلیة لأبو نعیم (۳/۲۸۵)

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

تعصب:

باید تعصب یوازې د دلیل لپاره وي نه د خلکو د نظرونو لپاره

امام احمد بن حنبل - رحمه الله- وایي:

- زما د مالک، شافعي، اوزعي او ثوري- رحمهم الله- تقلید مه کوئ، بلکې علم له هغه ځایه څخه واخلئ چې هغوی ترې اخستي دي.
- بیا وایي: د اوزعی رایه، د مالک رایه، او د ابو حنیفه- رحمهم الله- رایه ټولې اراء او نظرونه دي، چې زما په وړاندې یو شان دي، بلکې حجت او دلیل یوازې په اثارو کې دی.

صفة الصلاة للألباني.

*****

لنډه کیسه خو د ژوند تګلاره ټاکي:

یو سړی عبد الملك بن مروان ته راغلی وویل:

زه دې له یو کاره خبروم هغه ورته وویل:

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

خبر مې کړه خو دروغ به نه وايي، غيبت او منافقت به هم نه کوې، هغه ووېل: بيا خو ماته بېرته د ستنيدو اجازه راکړه.

*****

د علم په خپرولو کې سستي مه کوئ:

- ابن المبارك رحمه الله وايي :

« له پيغمبرۍ څخه وروسته له علم نشرولو او خوررولو بله غوره درجه او مرتبه نه پېژنم ».

تهذيب الكمال (١٦/٢٠).

- ابن الجوزي رحمه الله وايي:

« که څوک خوښه گڼي چې له مرگ څخه وروسته يې نيک عمل پرې نه شي نو علم دې خپور کړي ».

التذکرة (٥٥).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

عمل او وینا مو سر یو کړئ

زبید الیامي رحمه الله وايي:

د ابن مسعود رضی الله عنه خبرې شل کاله چوپ پاتې کړم او هغه دا: " د چا وینا چې له عمل سره برابره نه وي هغه خپل ځان رټي".

*****

ګټوره فائده او قیمتي وینا:

سري السقطي وايي:

د شبهاتو په پرېښودولو نه شي توانیدلای مګر هغه څوک چې شهوات پرېږدي.

الطیوریات(۱/۵۹)

*****

بدګماني:

بکر المزني رحمه الله وايي:

" له هغه خبرو ځان وساته که په کې په سمه وي نو ثواب يې نه درسي او که په کې په خطا وي نو ګناهنګارېږې، چې هغه پخپل مسلمان ورور بد ګماني کول دي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

رواه ابن سعد في الطبقات(٧/١٥٧)

*****

د نصيحت او نيوکې منل:

ابن قدامة المقدسي - رحمه الله - وايي:

"سلفو به هغه څوک خوښول او مينه به يې ورسره لرله چې هغوی ته به يې د هغوی نيمګړتياوې او عيبونه ورپه ګوته کول،

خو نن سبا په غالبه توګه مونږ ته تر ټولو د بغض او کينې وړ هغه څوک وي چې مونږ ته زمونږ نيمګړتياوې او عيبونه راښايي".

منهاج القاصدين (١٩٦)

*****

له هغه چا سره مينه وکړئ چې درته سمه لار ښايي:

علامة ابن عثيمين رحمه الله وايي:

«هر څوک چې له تاسره په دين، نصيحت، نيکيو ته په هڅولو او له بديو څخه په منع کولو کې ښېګړه او مرسته وکړي،

نو دا تقاضا کوي چې ته له هغه سره مينه او محبت وکړې،

په اوسني وخت کې ځينو خلکو د کړنې پر خلاف،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

چې ته ورته په نیکیو امر وکړې او له بدیو څخه یې منع کړې، او ورته د خیر او سمې لار لاربښوونه وکړئ، نو زړه درته له کینې او بغض ډکوي، چې دا کار هم د دین او هم د عقل خلاف دي».
شرح اقتضاء صراط المستقیم (ص ۲۷۹).

*****

ریښتني وروړلي:

امام ابن باز رحمه الله وايي:
«ورور دې هغه دی چې درته یې نصیحت او یادونه وکړه او له بدو یې خبر کړي، نه هغه چې له تا ناخبره، لا پروا او درته چاپلوسي کوي، په رښتنی ورور دې هغه دی چې درته نصیحت او یادونه کوي، دالله جل جلاله لور ته دې رابلي،
د خلاصون لار درښايي ترڅو يې خپله کړي،
د هلاکت له لارې دې ويروي او دهغې ناوړه پايله درښايي ترڅو ترې ځان وژغورې».
فتاوی ابن باز (۱٤/۲۱).

****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

حق باید له هر چا ومنل شي:

فضیل بن عیاض رحمه الله نه د تواضع په اړه وپوښتل شو، هغه وویل:« حق ته ټیټدل، او ورته غاړه کیښودل، او له هر چا څخه د حق منل».

تهذیب المدارج (۲/۶۸۰).

*****

پنځه ستر خویونه مو ولیان کوي:

امام سیوطي رحمه الله وايي:

د ماشومانو پنځه خویونه که چېرې لویانو د خپل رب سره درلودلی نو ولیان به ول:

- د رزق پروا نه لري.
- د ناروغۍ پر وخت له خپل رب څخه فریاد نه کوي.
- په ګډه خوراک کوي.
- د وېرې پر وخت یې له سترګو اوښکې روانې وي.
- د جنګ او جګړې پر وخت د سولې په لور منډه کوي.

حسن المحاضرة (۱/۵۲۱).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

نیت او عمل مو یوازې د الله تعالی لپاره ځانګړی کړئ:

امام شافعي رحمه الله وايي:

«ای ابو موسی! که خپل ټول کوښښ وکړې چې ټول خلک خوښ وساتې نو دا ناشونې ده،

کله چې داسې ده نو خپل عمل او نیت یوازې د الله تعالی لپاره خالص کړه».

شعب الإیمان للبیهقي(١٠/٢٠١).

*****

د اخرت په فکر کې شئ:

عمر بن عبد العزیز رحمه الله وايي:

اخرت مو سم کړئ دنیا به مو سمه شي، او د باطن اصلاح وکړئ ظاهر به مو اصلاح شي.

حلیة الأولیاء٥(/٢٦٦).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د نفس رضایت:

ابن الجوزی رحمه الله وايي:

د انسان ستر مصیبت د خپل نفس رضا کول او پخپل علم قناعت کول دي، چې دا ستونزه په ډېرو خلکو کې عامه شوي ده.

صید الخاطر ابن الجوزی (مخ ٤٧٠)

*****

رښتنې نیکمرغي:

عبد الرحمن السمیط رحمه الله وايي:"زه پدې وپوهیدلم چې ریښتنې نیکمرغه د نورو زړونه خوشحالول دي".

*****

له جاهله ګیله مه کړئ:

إمام الذهبي- رحمه الله- وايي :

جاهل د خپل ځان رتبه او قدر نه پیژني، نو څرنګه به د بل چا رتبه او احترام وپیژني.

سیر أعلام النبلاء (١١/٣٢١).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

له اسلام پرته بل دین الله پاک ته د منلو وړ نه دی:

علامـــه ابن عثیمین - رحمه الله- وایي:

که هر څوک فکر کوي چې د ځمکې پر مخ الله جل جلاله ته د اسلام پرته بل دین د منلو وړ دی، هغه کافر دی چې په کفر کې یې هیڅ شک نشته دی.

مجموع الفتاوی (۳/۲۱).

*****

دبدعاتو مخنیوی:

امام الأوزاعي رحمه الله وایي:

"کله چې بدعت پیل شي، او اهل العلم یې انکار ونه کړي، نو وروسته بیا سنت وګرځي".

التعدیل والتجریح للباجي المالکي (۱/٤٦).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د عبادت خوند:

امام أحمد بن حرب رحمه الله وايي:

"پنځوس کاله مې د الله جل جلاله عبادت وکړ،

خو دعبادت خوند مې تر هغه احساس نکړ ترڅو چې مې لاندې شیان پریښودل:

- د خلکو خوښه مې پریښوده ترڅو وتوانیدم چې حق ووایم.
- د بې لارې خلکو ملگرتوب مې پریښود نو دنیکانو له ملگرتیا برخمن شوم.
- د دنیا خوندونه مې پریښودل پرځای مې داخرت خوندونه وموندل.

سیر أعلام النبلاء (١١/٣٤).

*****

د ژبی کنټرولول:

مالک بن دینار رحمه الله وايي:

سلفو به ددري خبرو سپارښتنه کوله:

- د ژبې په کابو کولو.
- داستغفار په زياتوالي.
- او په ځانلوالي.

صفوة الصفوة (٢/١٦٤).

*****

د ځان اهمال دټولنې اهمال دي:

ابن باديس وايي:

" هغه څوک بل چاته ګټه او فايده نه شي رسولای چی دځان په اړه لا پروا وي،

په عقلي، روحي او بدني لحاظ ځان ته پاملرنه ددې لامل کېږي چې انسان دې دنورو په اړه هم خيرخوا واوسي".

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د زړونو ثبات:

امام أحمد بن حنبل- رحمه الله- ته دفتنې پر وخت وويل شو: ایا نه ګورې څرنګه باطل پر حق بر لاسي شو؟
هغه ځواب ورکړ:"هېڅکله داسې نده، تر څو چې زړونه ثابت وي نو تر هغې به حق غالب وي"
ربه ته مو پر حق باندی زړونه ثابت کړي.

*****

د مرګ په اړه د خلکو یقین:

عمر بن عبد العزيز (رحمه الله) وايي:
ما داسې يقين نه دی ليدلی چې د شک په څېر وي، پرته د مرګ په اړه دخلکو د يقين نه، له دې امله مرګ ته تیاری نه نیسي.

*****

ديني پوهه مو فتنو څخه د خلاصی لامل ګرځي:

مقبل الواداعی رحمه الله وايي:
مونږ دفتنو په زمانه کې اوسو، واجب ده چې د الله پاک په دین کې پوهه تر لاسه کړو، تر څو وکولای شو په پوهې او بصيرت سره له فتنو لېرې پاتې شو.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

قمع المعاندین (٦١).

*****

زړه دنرموالي اودرملنې دوه ستر لاملونه:

- د قران کریم تلاوت او په لوستنه کې یې سوچ فکر کول.
- د الله پاک ذکر او یادونه.

*****

کرسمس لمانځل:

- دکرسمس لمانځلو دلیل یې دکال پیل وي !!
- دمولد لمانځلو دلیل یې درسول صلی الله علیه وسلم سره مینه وي!!
- د(مینې ورځ) لمانځلو دلیل یې دمینې زیاتوالی وي!!
- د مور ورځ لمانځلو دلیل یې دمور سره نیکي وي!!

او همداسې نور...

- خو کله چې ورته مخې ته درسول صلی الله علیه وسلم سنت تېر شي نو دپرېښودلو لامل یې سنتوالی ښایي وایي فرض خو نه دی!

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

الله جل جلاله فرمايي:

((فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا))

*****

د چغلی ناوړې پایلې:

چا یو نیک سړي ته چغلي پیل کړه هغه ورته وویل:

دري جنایتونه دې ترسره کړل:

- زما او زما د ورور ترمنځ دې اړیکې پرېکړي.
- زما خالي زړه دمصروف کړ.
- زما په زړه کې دې خپل احترام کم کړ.

*****

په هر حال کې د الله جل جلاله شکر ویستل پکار دی:

یونانی حکیم وایي:

مابه ژړل کله چې به خپه ابله گرځیدم،

خو هغه وخت مې له ژړا بس کړل، کله چې مې داسې څوک ولید چې خپو د نشتون لامله په څنگنونو گرځیده.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

خپلو نیمګړتیاوو ته پاملرنه:

عكرمة رحمه الله وايي:

"ماله هغه چا کم عقل ندی لیدلی چې دځان بدې پیژني،خو بیا هم له خلکو غواړی چې په علم او نیکی یې موصوف کړي".

تنبيه المغترين (ص: ٣٣).

*****

د ښو اخلاقو ارزښت:

ابن سعدي رحمه الله وايي:

"دنفس په خوښی کې دښو اخلاقو خاص ارزښت دي، يواځی هغه خلک يي پيژنی چې تجربه کړی يي وي".

انتصارالحق : صـ (٤٦) .

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د دوستی انتخاب:

امام شافعي-رحمه الله- وایي:
دانسان لپاره پکار ده چې ددوستی لپاره ریښتني او وفادره خلک وټاکی، لکه څرنگه چې دامانت ساتنی لپاره امانت داره او باوري خلک ټاکی.
[الانتقاء لابن عبد البر۱۵۷].
*****

عذر وړاندې کول:
ابن حبان رحمه الله وایي:
که یو چاته دعذر وړاندی کولو موخه یواځی غرور او ځان خوښی له مینځه وړل وي،نو په هر عاقل واجب ده چې له هره تیروتنی او خطا سره عذر مل کړي.
روضة العقلاء(۱۸٦).
*****

د سرلوړی او مشری لامل:
له ابو سفیان څخه وپوښتل شو:
دڅه لامله سرلوړی او دقوم مشر شوي؟

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

هغه وویل:له چاسره مې بحث او جګړه نده کړې مګر داچې دسولې لپاره مې لار پرېښې ده.
نثر الدر(۳/ ۱٦۷).
******

د راز ساتنې اهمیت
عمر بن الخطاب – رضي الله عنه- وایې:
چاچې خپل راز پټ وساته،
اختیار به یې پخپل لاس کې وي،
اوچاچې ځان د نورو تهمت ته وړاندې کړ ، بیا دې هغه څوک نه ملامتوي چې پده بدګمانې کوي.
*****

د نبوي سنتو راژوندي کول:
علامه ابن عثیمین- رحمه الله- وایې:
دا څرګنده ده چې دنبوي سنتو په راژوندي کولو دوه ځله انسان له ثوابه برخمن کیږي:

- لومړی په سنت دعمل کولو.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- دوهم سنت دراژوندی کولو.

*****

خوراج او د مسلمانانو وژنه:

أيوب السختياني رحمه الله وایې:" خوارج په نومونو کې سره مختلف دي،خو په توره کې سره متفق دي".

یعنی ډلې او تګلارې یې سره جلا دي خو دمسلمانانو په وژنه سره یوه خوله او یوسلا دي.

الشريعة للآجري(٥/٢٧٤).

*****

غریبی د پیغور سزا:

ابن سرین- رحمه الله- ته وویل شو: کله چې یې خپله شتمنی له لاسه ورکړه، چې تاون دی زیات وکړ.

هغه ځواب ورکړ:دا هغه ګناه وه چی ما یې د څلویښت کالو راهیسی دسزا انتظار ویسته،

بیا تری دګناه په اړه وپوښتل؟

هغه وویل: ما یو چاته دناچاری او غریبی پیغور کړي و .

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

داخلي نیمګړتیا

عبدالکریم بکار وایې:

دښمنان مو راته دروازې په سختی ټکوي،

خو تر هغې دراننوتلو توان نلری تر څو چې مو ورته له دننه خلاصې کړې نوي.

*****

په معاصر وخت کې ستره سپارښتنه:

ابن حزم - رحمه الله تعالى -وایې:

"په حساسو مسائلو کې چوپتیا څومره غوره ده ؛ډیر خلک مو ولیدل چې خپلو ژبو هلاک کړل خو داسې څوک مو تر اوسه ندی لیدلی چې چوپتیا ورته زیان رسولی وي ".

الرسائل :(١/٤٠٢) .

****

د بدو څواب باید بد نوی:

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

يو کس يحيى بن معين ته کنځل وکړل،

خو هغه ځواب ورنکړ، چا ورته وويل چې ويل دی ځواب ورنکړ،

هغه وويل ما دا علم د څه لپاره زده کړي.

*****

د زړه شتمني او دمال ډيريدل:

شيخ عبد الرحمن السعدی- رحمه الله- وايي:

په ريښتني شتمني دزړه ده نه دمال ډيريدل،

څومره شتمن او مالداره دي چې زړونه يې غريب او حرصناک وي.

*****

بيوزلي:

حاتم الأصم-رحمه الله- وايي:

له بيوزلی او غربت څخه مه ويريږه، ځکه ته الله جل جلاله له اور څخه ويرولی يې ، نه له غربت او ناچاری څخه.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

نیک عمله دښمن درته له بد ملگری غوره دي:

سفيان بن عيينة-رحمه الله- وايې:

ځکه نیک دښمن دی خپل ايمان دی له دی منع کوی چې تاته زيان او تکليف درورسوي،

خو بد ملگری تاته دزيان رسيدو په اړه لا پروا وي.

*****

عمل:

مالک بن دينار -رحمه الله- وايې: "عمل د نه قبليدو ويره سخته ده دعمل له کولو نه".

******

په نيکو کارونو کې تيزي:

إمام أحمد-رحمه الله- وايې:

کله چې د يو چا پر مخ دخير او نيکي دروازه پرانستل شي،

نو بايد د هغي په لوردی تيزي وکړي،

ځکه دا نه پوهيږي چې کله يې پر وړاندي تړل کيږي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

کتاب الزهد

*****

دنیکی بدله:

له سکندر پاچا څخه وپوښتل شو:

په پاچایې کې دي کومه یوه لاسته راوړنه ده چې ته پرې ډیر خوښ یې؟

هغه وویل: پدی توانیدل تر ټو هغه چاته غوره بدله ورکړم چې له ماسره یې نیکی او احسان کړي.

*****

لویه لاسته راوړنه::

له یو حکیم څخه وپوښتل شول:

په ژوند کې دانسان تر ټولو لویه لاسته راوړنه کومه یوه ده؟

هغه په ځواب کې وویل:

په ژوند کې دانسان ترټولو ستره لاسته راوړنه دا ده چې په غیاب کې یې خلک په ښو(نیکه)یاد کړي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

****

راتلونکي وخت:

علي – رضي الله عنه- وايي:

په تاسو داسي وخت راتلونکي دي چې:

- مشر به مو گناهنگار وي،
- عالم به مو منافق وی،
- کشر به مو دمشر احترام نکوي،
- مالدار به مو د غریب مرسته نکوي.

*****

دکینه گر انسان نښې:

لقمان حکیم وایې:

د کینه کونکی دری نښې دی:

- کله چې يې ملگری پناه وي غیبت یي کوی،
- چې حاضر شي چاپلوسي یي کوي،
- په تکلیف او مصبت یي خوشحالیږي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د لمونځ اهتمام:

سعيد بن المسيب -رحمه الله- وايي:

د ديرشو کلونو راهيسي مؤذن اذان ندي کړي مگر داچې ځه په جومات کې موجود يم.

****

فتوی ورکول:

دهغه چا کار دي چې اهليت يې ولري:

امام مالک - رحمه الله- وايي:

ما تر هغي فتوی نده ورکړي چې ترڅو زما لپاره اويا کسانو هغي د وړتيا او اهليت گواهي نده ورکړي.

*****

دعلم اهميت:

امام أحمد بن حنبل – رحمه الله- وايي:

انسان علم ته له خوراک او څښاک زياته اړتيا لري،

ځکه خوړو او اوبو ته په ورځ کي يو ځل يا دوه ځله ضرورت پيداکيږي،

خوعلم ته دخلکو اړتيا هغوي دساه اخستلو په شمير ده.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

هوساينه:

أبوالدرداء-رضي الله عنه- وايې:

دهوسايني او اساني په وخت کې الله جل جلاله راوبله شايد چې دمشکل او سختي وخت کې دعا قبوله کړي.

*****

په علم عمل:

أبوالدرداء-رضي الله عنه- وايې:

ترهغې عالم نه شي جوړيدای ترڅو چې متعلم ونه اوسي، او ترهغې متعلم نه شي کيدای ترڅو چې په زدکړي علم عمل ونه کړي.

څه له دی ډير زيات ويريږم چې کله دخپل رب په وړاندی دحساب لپاره ودريږم اوماته وويل شي:"چې تاپخپل زدکړي علم څه عمل کړي؟.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د اسلامی امت راتلونکی:

شیخ ابن باز-رحمه الله- وایي:

دا امت به ناروغه وي خو مري نه، په غفلت کي به وي خو ویده کیږي نه.

مه نا امیده کیږي...

خپله سرلوړي او عزت به هله ووینی چې کله د خپل رب لور ته ستانه شوي،

ځانونه مو اصلاح کړه،او دخپلو وروڼو مرسته مو وکړه.

****

یحیی بن أبي کثیر-رحمه الله- وایي:

علم په جسمي راحت نه ترلاسه کیږي.

****

د توکل مهمه فائده:

حاتم الأصم ته وویل شو توکل دی په څه بنا دی؟

هغه په ځواب کې وویل: په څلورو خویونو:

- **پدی یقینی یم چې رزق می څوک نشي خوړلای، نو زړه می مطمئن شو.**

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- پدې پوهه یم چې زما عمل بل څوک نه کوي، نو پخپل عمل مشغول یم.
- پدې یقیني یم چې مرگ ناڅاپه راځي، زه ورته مخکوالی کوم.
- پدې پوهه یم چې د الله له نظره نشم پټیدای، نو حیاء ترې کوم.

سیر اعلام النبلاء (١١/٤٨٥).

*****

نورو د ناموس احترام ساتل:

عمر بن عبدالعزیز رحمه الله وایې:

«مونږ سلف لیدل چې هغوی به عبادت یواځې په روژه او لمونځ کې نه لیدلو، بلکې د خلکو له عزت او ناموس څخه ځان ساتل یې عبادت گڼل، څکه دشپې مونځ گذار او د ورځې روژدار چې د ژبې ساتنه ونه کړي، دقیامت په ورځ به له ټولو مفلس وي».

سفیان الثوري وایې: دا د چوپتیا، په کور کې دکیناستلو، او په پخپله روزی د راضی کیدو وخت دي تر څو چې درته مرگ راشي».
التمهید(١٧/٤٤٣).
*****

د شام جلیل القدر تابعي أبوأدریس الخولاني وایې :
په زړو او خیرنو جامو کې پاک زړه غوره دی.
له پلیت او خیرن زړه نه چې په پاکو او نویو جامو کې وی.
ابن أبي شیبة في المصنف:(٣٦٥٢٠).
*****

ابن الجوزي رحمه الله وایې:
د نورو له تیروتنو سترگې پټول تل د درنو خلکو د لوړو خویونو شمیرل کیږي،
ځکه خلک تیروتنو او خطا ته وړاندې کیږي،
که یو سړی هری تیروتنی او خطا ته متوجه شی، نو ځان او نور به ستړی کړي،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

عقلمند او ځیرکه انسان باید په هره وړه او لویه خبره کې دقت ونه کړي،

لدې امله امام احمد رحمه الله ویلي:" نهه برخې ښه اخلاق له تیروتنو څخه په مخ اړولو کې دی".

******

د نورو په حق کې ظلم:

ابن سیرین رحمه الله ویلي دی:

«دا دی د مسلمان ورورو سره ظلم دی، چې تا ته معلومی بدي یې یادوئ، خیر او نیکې یې پټوئ.

صفة الصفوة(٣/٣٥٤).

*****

غفلت:

ابن الجَوزي رَحِمَه الله وایې :

«کله چې غفلت برلاسی شي، نو یقینا بد بختی حاکمه شي».

التَذكِرة (١٧٨).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د حق نه منل:

علّامة ابن عثيمين رحمه الله وايي:

حق د نه منلو درې لاملونه دی:

- ناپوهي.
- د حق په پلټنه او غوښتلو کې تفريط .
- بد نيتي او ناوړه اراده، چې څښتن يې د تعصب او خواهشاتو له امله حق پرېږدي.

شرح الكافية الشافية(٢ / ١٠٨).

******

د بدعاتو درملنه:

ابن باديس رحمه الله وايي:

«شيطانی بدعاتو د درملنې لپاره د نبوي سنتو خپرول گټور علاج دي».

الآثار:(٢٤٨/٢).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د ځان پيژندنه:

سفيان الثوري رحمه الله وايې:

«څوک چې ځان وپيژنی، د ده په اړه د خلکو له خوا کيدونکی خبرې به ورته زيان ونه رسوي».

العقد الفريد (۱/۲۲۹).

******

گټور تجارت

أبو حاتم ويلې دی:«گټور تجارت د الله جل جلاله ذکر دی او تاونی تجارت د خلکو ذکر او يادونه ده».

بهجة المجالس:(۸٦).

*****

د منافق نښې:

إمام وهب بن منبه وايي :

" د منافق دری نښې دی:

- په ځانلوالی کې سستی کوی،
- د خلکو له مخی بيا چټک او فعاله وی،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- په خپلو ټولو چارو کې په ستاینه ټینګار کوی."

حلية الأولياء : (٤٧/٤).

*****

دوست هغه دی چې په سختی کې دی ترڅنګ ولاړ وی

سعید رسلان وایي:

«پدې مه ویاړه چې سر د ویښتو په شمیر دوستان لري،

کله چې یې کوم یو ته محتاج شوي نو بیا به درڅرګنده شي چې

میرات یې».

*****

نن سبا به مو داسې خلک ډیر تر سترګو شي

سفیان بن عیینه رحمه الله وایي:"

«په خلکو به داسې وخت راشي،

چې په جوماتونو کې به یې شیطانان ناست وی، دوی ته به د دین

چارې ورښایي».

البدع لابن وضاح (٢٦٤).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د نورو سپکاوی

په نورو پورې ټوکې او مسخرې هغه څوک کوی چې زړه له ناوړه اخلاقو او هر ډول بدو خویونو ډک وی.

له دې امله نبی صلی الله علیه وسلم فرمایي:

« د یو سړي لپاره دا شر پوره دی چې د خپل مسلمان ورور سپکاوی وکړي».

تفسیر السعدی سورة الحجرات

*****

ستر نعمت

پاچا له خپل وزیره وپوښتل: هغه کوم ستر نعمت دی چې الله تعالی یې خپل بنده ته ورنصیب کړي؟

وزیر په ځواب کې وویل: عقل دی چې پرې ژوند تیروی.

پاچا وویل: کچیرته عقل نوی؟

وزیر وویل: ادب دی چې ځان پرې سینګار کړی .

پاچا وویل: کچیرته ادب نوی ؟

وزیر وویل: مال دی چې بدۍ یې پټه کړی.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

پاچا وویل: کچیرته مال نوی ؟

وزیر وویل: بیا اسمانی تندر چې ویې سوځوی ، خلک او هیواد له غمه په راحت کې شي».

کتاب المستطرف للأبشهي

*****

د پاچا له ظلم څخه د خلاصون غوره لار

ابن أبي العز الحنفي رحمه الله وایې:

« که ولس غواړی چې د پاچا له ظلم څخه نجات ومومي، نو پخپله دی ظلم پرېږدي».

شرح عقيدة الطحاوية(٣٨٩) .

*****

امر بالمعروف

سفيان بن عيينة - رحمه الله -وایي :

«کله چې دی په نیکو امر وکړ

نو د مؤمن ملا دی ورمظبوطه کړه او کله چې دی له بدیو منع وکړه

نو د منافق مخ دی ورخړ کړ"

الأمر بالمعروف للخلال: (ص ٤٣).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

دنیا د ژوند لنډه پیژندنه

علي بن أبي طالب رضي الله عنه ته وویل شو:

" یا أبا الحسنه مونږ ته دنیا راوپیژنه.

هغه وویل :

حـلال یې : حــساب او حرام یې : اور دی" .

[الزهد لابن أبي الدنیا ۲۹]

*****

دفتنو څخه نجات

أبو بکر الآجــري رحمه الله وایي:

فتنې په ډیرو ډولونو دي:

ځینې سترې فتنې تیرې شوي...

چې له هغی څخه ځینې ملتونو نجات موندلی...

او ځینې نور په کې هلاک شوي:

چې لامل یې

- د خواهشاتو پیروی!.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- او دنیا ته ارزښت ورکول!.

الله تعالی چې چاته د خیر او فتنو څخه د نجات اراده وکړي:

- هغه ته د دعا دروازه پرانیزي.

- خپل رب ته پناه یوسي.

- پخپل دین وویرېږي.

- د خپلې ژبې ساتنه وکړي.

- د وخت ارزښت وپیژني.

- د څرګند دلیل سره یوځای شي، چې هغه د عامه مسلمانانو(اهل سنت والجماعت) ډله ده.

- په دین کې اوړي راوړي نه.

- د الله تعالی بندګي کوي.

په فتنو کې لاس وهل پریږدي

ځکه د فتنو پر وخت ډیر خلک رسوا کیږي.

المصدر کتاب الـشـریعـة(۳۹۲/۱).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ابن عثیمین رحمه الله وایي:

"کله چې د پاچا هیبت له مینځه ولاړ شي هیوادونه نا امنه شي، فتنې، ګډوډی شر او فساد عام شي".

*****

په دینی مسائلو کې داشتباه ستر لاملونه :

علامة ابن عثیمین -رحمه الله تعالی - وایي: "په دینی مسائلو کې د اشتباه او ګډوډی ستر لاملونه څلور دی:

اول : د علم کمښت:

د علم د کمښت له امله اشتباه مینځته راځې، ځکه د پراخه علم خښتن هغه څه پیژنی چې نور یې نه پیژني.

دوم : ناسمه فهم:

کله یو څوک د پراخه علم خښتن وی خو نصوصو څخه د ناسمه فهم اخستلو له امله پرې مسائل ګډوډ شي.

دریم :په نصوصو کې سوچ فکر نه کول:

یعنی: د نصوصو په پلټنه سوچ فکر او هغی د معناګانو په پیژندلو کې ځان نه کړوی په دی دلیل چې دا لازم ندی.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ځلورم: ناوړه نیت او اراده:

یعنی: د انسان موخه یواځې د خپلې وینا برې وی بې له دینه چې وینا یې سمه وی او که ناسمه، دچا نیت او اراده چې داسې وی نو علم د تر لاسه کولو محرومیږی،

ځکه د ده له علم ترلاسه کولو څخه موخه یواځې د خپلو خواهشاتو پیروی وی....».

شرح ریاض الصالحین (١٦٣- ١٦٤).

*****

حافظ ابن حزم- رحمه الله-وایې:

«توليې بې لارې ډلې،

د تل لپاره هڅه کوي چې د مسلمانانو نظام ګډوډ کړي، یووالی او امنیت یې له مینځه یوسي،

او د مسلمانانو په وړاندې توره وکاروي».

الفصل-٤/١٧١

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

مبتدع او اسلام

ابن حزم- رحمه الله- وايي :

«الله تعالی هیڅکله په مبتدع انسان اسلام ته بری نه ورکوی».

[الملل والنحل]

*****

فائدة :

سهل بن عبدالله التستري - رحمه الله - وايي :

«د نیکۍ أعمال نیک عمله او فاسق دواړه کوي، خو گناهونه یواځې ریښتنی مسلمان پریږدی».

حلية_الأولياء (١٠/٢١١).

*****

مقبل الوادعي رحمه الله وايي:

«کله چې دی په الله تعالی پناه ونيوله،

کې بیا ددې کون تول وگړي ستا په خلاف دسیسه جوړه کړي،

نو الله تعالی به درته د حل او وتلو لار برابره کړي».

المصارعة (ص٩).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

جهل دعبادت ناوړه پايله:

محمد بن سيرين وايي:

"يو ډلې د علم ترلاسه کول او د علماوو سره ناسته پرېښوده، په لمونځ او روژو نيولو يې پيل وکړو تر دی چې د زيات عبادت لامله د ځينو پوټکی په هډوکو پورې وچ شو،

بيا يې د سنتو مخالفت شروع کړو، هلاک شول او د بې گناه مسلمانانو وينې يې توی کړې،

زما د په الله قسم وی هغه ذات چې يواځې د عبادت مستحق دی،چا چې هم بې د علمی عمل کړی نو د اصلاح څخه يې فساد زيات کړی".

الإستذكار (٦١٦/٨).

*****

مونږ يې پلی کولو ته څومره اړ يو:

ابن الملقن -رحمه الله- وايي:

" د انسان په چوپتيا او خبرو کولو کې دوه ستري گټې دی، بايد ترلاسه يې کړی:

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

۱- دخیر خبرې کول.

۲- له شره چوپ پاتی کیدل.

او دوه ستر تاوانه دی باید ځان ترې وژغوری:

۱- د شر خبرې کول.

۲- له خیره چوپ پاتی کیدل.

المعین في تفهم الأربعین (ص ۲۱۶).

خو لدې غوره د نبي کریم علیه الصلاة والسلام وینا ده فرمایي :

((.. کف علیك هذا. ..))

ژباړه: ژبه دی بنده کړه.

بل ځای فرمایي: ((من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل خیرا أو لیصمت)).

ژبړه: څوک چې په الله تعالی او په ورځ د اخرت ایمان لري نو د خیر خبرې دی وکړی او یا دی چوپ پاتی شي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

سـتـرغل:

رسـول اکـرمﷺ_فرمايي:

« له خلکو څخه تر ټولو ستر غل هغه څوک دی چې له خپل مانځه څخه خلا کوی، رکوع، سجده او خشوع يې نه بشپړه وی".

رواه الإمام أحمد.

*****

د بـدو بدله بـد وی:

يو حکيم وايي:

" که د ځان نه په ټيټو او کمزورو خلکو دی ظلم وکړو، نو ځان نه له لوړو او زورورو خلکو له ظلم څخه به بچ پاتی نشی".

متل دی وايي:

خپل عمل د لارې مل دی.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

په باطـــــل سکوت:

عَلَّامة عبدالعزیز بن باز -رحمه الله- وايي:

" د علماوو لپاره روا ندی چې په باطل چوپ پاتی شي او یا د مبتدع،فاسق او جاهل سره خبری پریږدی، دا کار ستره خطا ده،ځکه د شر او بدعاتو د خپریدلو ، خیر د له منځه تللو او سنت د پټیدلو لامل گرځی".

مجموع فتاوی ومقالات متنوعة : (٦ / ٥٣).

*****

د سنتو پـیروی وکـــړئ:

امام شافعی رحمه الله وايي:

"کله چې مو نبوی سنت مخی ته راشی د هغی پیروی وکړئ، او د هیڅ چا پروا مه کوئ".

ذم الکلام للهروی(٣٩).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د حق لنـــډه پيژندنه:

إمام ابن باز - رحمه الله تعالى - وايي :

"حق هغه دى،

چې د سفلو په فهم دقران او سنت سره موافق وى".

الأجوبة المفيدة " ص (١١٣).

*****

پـــام کـــوه:

ابـن قـدامة رحمه الله وايي:

"پام کوه!!

پداسې څه مشغول نشې،

چې ځان د اصلاح څخه مخکې د نورو د اصلاح په اړه وى".

مِنهَاجُ القَاصِدِين (٢٢).

*****

د شريعت غوشتنه ومنې:

محمد بن عمر بازمول وايي:

دوى وايي:

" څرنګه چې يي هماغسى اوسه،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

نه دا چې خلک يې له تا غواړي".

زه وايم:

"داسې اوسه چې شريعت يې غوښتنه کړي،

نه دا چې ته او خلک يې غواړي".

*****

دنيکی په وخت کې گناه کــول:

حافظ ابن رجب- رحمه الله- فرمايي:

«له گناهونو ځان وساتئ،

ځکه گناهونو د رحمت او نيکی په وختونو کې انسان له ببنني محروموی».

لطائف المعارف(۲۹۵).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

دځـــان ساتنه:

إمام ابن بطة العكبري -رحمه الله- وايي:

« له خلکو څخه ډېر زيات د ځان ساتونکی هغه څوک دی، چې دخپلې ژبې ساتنه کوی، په دين مشغول وی، بی ځايه ويناوې او کارونه پرېږدی».

الإبانة الكبرى (٢/٥٩٦).

*****

دمـــؤمن رأس المـــال:

حسن البصري -رحمه الله- وايي:

" د مؤمن رأس المال دين دی چېرته چې ځي هلته ورسره وی..
نه ترې په سفر کې جلا کيږی او نه يې چاته ته سپاری".

الإبانة لابن بطة

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د اهل بـــدعو ســــره ناسته:

عبد الله بن المبارك-رحمه الله- وايي:

" يقينا الله جل جلاله له هر بدعتى توبه بندوى".

السلسلة الصحيحة (١٦٢٠).

عبد الله بن المبارك-رحمه الله- وايي:

" د بدعتى مخ سپيره وى، كه څه هم د ورځې يې ديرش ځله غوړوى".

السنة اللالكائي (٢٨٤).

حيى بن أبي كثير وايي:

" كه د بدعتى سره په لار كې مخ شوى،

نو په بله لار روان شه".

الإبانة لابن بطة(٢/٤٧٥).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

فضيل بن عياض -رحمه الله-وايي:
"د الله جل جلاله له لوري ځانګړې ملائکې ذکر د حلقو(مجلسونو) پلټنه کوي،
وګوره چې د چا سره دی ناسته ده، داسې نه چې د بدعتي سره نوی، ځکه الله تعالی دوی ته نه ګوري، دا د منافقت نښه ده چې يو سړي پاڅي او د بدعتي سره کيني، ما د غوره خلکو سره ناستی کړی چې ټول يې متبع د سنت وو، دوی ټولو به د مبتدعينو سره د ناستی منع کوله ".
حلية الأولياء(٨/١٠٤).
فضيل بن عياض -رحمه الله-وايي:
"زه له يهودی او نصرانی سره يوځای خوراک کوم،خو له مبتدع سره نه، ا خوښه ګڼم چې زما او د بدعتي ترمنځ دی د اوسپنی ديوال وی ".
الإبانة لابن بطة(٢/٤٦٠).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

فضیل بن عیاض -رحمه الله-وایي:
"څوک چې له بدعتی سره مینه لري،
الله تعالی به یې نیک عمل برباد کړی او د زړه نه به یې د اسلام رڼا وباسی".
الإبانة لابن بطة(٢/ ٤٦٠).

فضیل بن عیاض -رحمه الله-وایي:
"له بدعتی سره مه کینه،
زه ویریږم چې په تا باندې د الله تعالی له لوري لعنت نازل نشي".
الإبانة لابن بطة(٢/ ٤٦٠).

له حمّاد بن زید -رحمه الله - روایت دی هغه وایي:
«مونږ ته یونس بن عبید وویل: دری نصیحتونه له ما ومنئ:
- خواهش پرسته ته غوږ مه نیسه،
- له هغه ښځې سره مه ځانله کیږه چې ستا محرمه نوی، که ته پرې قران هم لولی،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- پاچا او امیر ته مه ورننوځه که ورته نصیحت هم کوی».

الإبانة لإبن بطة" (٣٨٧).

مجاهد -رحمه الله- وایي :

« له أهل بدعو سره مه کینئ، ځکه دوی د پمن خارښ په څیر پلیت دي».

الإبانة لابن بطة (٣٨٩).

عبد الله بن مسعود -رضی الله عنه- وایي:

« خلک په دوستانو وپیژنئ،

ځکه سړی له هغه چا سره دوستی کوی چې خوښ یې وی».

الإبانة لابن بطة (٣٧٦).

ابن عباس وایي :

« له خواهش پرستو سره مه کینئ، ځکه د دوی سره ناسته زړه ناروغه وی».

الإبانة لابن بطة (٣٧١).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

له عمرو بن قيس روايت دى وايې: ويل کيدل به:
"د کوږ او بې لارې سره مه کينه، ځکه زړه به دى کوږ او بې لارى کړى".
الإبانة لابن بطة(٣٦٦).

أوزاعي ته وويل شو:
يو سړى وايي چې زه د اهل سنتو او اهل بدعو دواړو سره کينم،
اوزعى ورته وويل :دا هغه څوک دى چې غواړى د حق او باطل ترمنځ مساوات راولى.
الإبانة لابن بطة (٤٣٠).
*****

لنډ اغيزناک نصيحت:
أبوبکر الطرطوشي- رحمه الله -وايي :" يزيد الرقاشي عمر بن عبدالعزيز ته ورننوت هغه ورته وويل: اى يزيده! ماته نصيحت

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

وکړه، یزید ورته وویل:ای امیر المؤمنینه ستا او د ادم علیه السلام ترمنځ یوائې مړ پلار دی.
هغه وژړل او وویل:ای یزیده نصیحت زیات کړه!
هغه وویل:ای امیر المؤمنینه دجنت او دوذخ ترمنځ بل منزلت نشته، نو په هغه باندې بې هوشه راپریوت".
سراج الملوك (ص ٢٦).
*****

په نا امنی کې یوائې د فساد گرو بازار گرم وي:
أبوبكر الطرطوشي -رحمه الله- وايي : " که چېرته د پاچا د یو کال ظلم د تلې په یو اړ کې کېښودل شي او د ولس د یو ساعت ظلم او فساد په بل اړخ کې نو د ولس هغه به ستر او درووند وی د پاچا له ظلم څخه، ولی به داسې نوی؛ ځکه د پاچا په په زوال کې یوائې د فسادگرو بازار گرم وي».
سراج الملوك : (ص ١٥١).
*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

گـــــټور نصیحت:

#سلیمان بن عبد الملك حُمَيْد الطويل ته وویل: ماته نصیحت وکړه:
هغه وویل:"که تا چیرې د الله تعالی نافرمانی کوله او پدې یقینی وی چې الله تعالی دی وینی ، نو یقینا تا په په ډیر ستر ذات جرأت کړی،
او که چیرته تا گمان کولو چې الله دی نه وینی، نو یقینا ته له ډیر رحم کونکی رب انکار کړی .
.سراج الملوك (۲۹).

*****

ســـــتره فتنه:

له حذيفة بن اليمان -رضي الله عنه-وپوښتل_شو:
"کومه فتنه ستره ده؟ هغه وویل: داچې تاته خیر او شر وړاندې شی او ته نه پوهیږی چې کوم یو خپل کړی".
حلية الأولياء (۷ / ۲۷۱).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د علم نشتوالی :

شيخ محمد رمزان الهاجري -حفظه الله- وايي:

"د علم نشتوالی د جرأت لامل کيږی او د الله جل جلاله په دين باندې يوائې جاهل جرأت کوی"

شرح كتاب شرح السنة ٢١(/ ١٠).

*****

دنيا او اخرت:

وهب بن منبه رحمه الله وايي:

"دنيا او اخرت داسې دي لکه د سړي چې دوه ښځې وی، که يوه راضی کوی نو بله خفه کيږي".

*****

ورځ تربلې بدتره:

وهب بن منبه-رحمه الله- وايي:

"زه د خيلو اخلاقو پلټنه کوم، خو داسې څه په کې نه وينم چې ما خوښ کړی".

دا د خپل وخت خبره کوی، مونږ د خپل وخت په اړه څه ووايو:

حلية الأولياء(٦٦/٤).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

انسان دوه شيان بد گنې:

رســـــول_اکـــــرمﷺ_فرمايي:

«بنی آدم دوه شيان بد گنی،

مرگ بد گنې،

خو مرگ ورته ډير غوره دی له فتنې نه.

د مال کموالی بد گنې،

خو کم مال ورته حساب کموی».

صحيح الجامع الألباني :(١٣٩).

*****

د سنت سپيـــخلې لار:

إمام أَحْمَدُ بنُ حَنبل إمامُ أهلِ السُّنةِ (هغه ستر شخصيت چې د خلق القران په فتنه او ازميښت کې په خپل دريځ کلک او صابر پاتی شو) وايي :

● نوی تابعينو،

○ د مسلمانانو امامانو،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

○ د سلفو امامنو ،
ِ○ د سترو ښارونو فقهاوو

پدې اجماع کړې هغه د سنت تګلاره چې
#رســـــول_اکــــــرمﷺ پرې وفات شوی په لاندې ډول ده:

▪ د اللّٰه جل جلاله په پریکړه راضی کیدل،
▪ امر ته یې بشپړ تسلیمیدل.
▪ په حکمونو یې صبر کول ،
▪د هغه اوامر منل ،
▪او له نواهیو څخه یې ځان ساتل ،
▪د قدر په خیر او شر ایمان لرل ،
▪په دین کې شخړې، جنجال او بې ځایه بحثونه پریښودل ،
▪په موزو مسح کول،
▪د نیک عمله او بد عمله خلیفه ترڅنګ جهاد کول ،
▪څوک چې له مسلمانانو مړ شي په هغه لمونځ کول ،
▪ایمان :
وینا او عمل دی ، په اطاعت زیاتیږی ، او په ګناه کمیږی ...

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

● قرآن :

▫د الله جل جلاله كلام دى ،

▫په مُحَمَّد ﷺ نازل شوى ،

▫غير مخلوق دى ،

▪پاچا د واكمنۍ لاندې صبر كول عادل او كه ظالم ،

▪د واكمنانو په وړاندې به په توره خروج نكوو كه څه هم ظلم كوي،

▪هيڅ د توحيد څښتن ته به كافر نه وايو ، كه د كبره گناهونو مرتكب ولى نوى ،

▪ رســــــول اللَّهِ ﷺ د صحابوو ترمنځ چې څه واقع شوى په هغه كې له ورننوتلو ځان ساتل ،

▪له رَسُول اللَّهِ ﷺ وروسته غوره خلک:

○ أبو بكر ،

○ عمر ،

○عثمان ،

○ او علي دى چې د رســــــول_اكـــــــرمﷺ تره څوى دى ،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

▪دِ رســـــول_اکـــــرمﷺ په ټولو صحابوو ، ځامنو ، بيبيانو ، او سخرگنی ترحم ويل ، رضوان اللّٰه عليهم أجمعين ...

دا دسنت لار ده ... خپله يې کړئ ، خپلول يې هدايت او پريښودل يې بې لاريتوب دی .
مأخذ: طبقات الحنابلة ؛ ج: (١). ص: (١٣٠ - ١٣١).

*****

نورود سپکاوی بدې پايلې:
ابن حبان-رحمه الله- وايي:
"عقلمند هيڅکله د چا سپکاوی نکوی، ځکه:

- چا چې د پاچا سپکاوی وکړ خپله دنيا يې خرابه کړه،
- چا چې د نيکانو سپکاوی وکړ خپل دين يې خراب کړ.
- چا چې د دوستانو سپکاوی وکړ خپل سړيتوب يې دفن کړ

او چا چې د عامو خلکو سپکاوی وکړ خپل خونديتوی يې ختم کړ".
روضة العقلاء(٤٠).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د خلکو په وړاندې د اسلام ارزښت

ابن عقیل الحنبلي رحمه الله وایي:

"که غواړی د هم زمانه خلکو په وړاندې د اسلام ارزښت وپیژنی،

نو د جوماتونو په دروازو کې د دوی گڼې گوڼې او د لبیک لوړو

چغو ته مه گوره،

بلکې د اسلام دښمنانو سره د دوی موافقت ته وگوره".

*****

دوخت_ارزښت

ابن عقیل الحنبلي - رحمه اللّه- وایي:

"ماته روا ندې چې د خپل ژوند یو ساعت ضایع کړم".

شذرات الذهب (۲/ ۳۷).

*****

حق پیژندنه:

فضیل بن عیاض نه د عاجزي په اړه وپوښتل شو، هغه وویل:،چې

انسان

- حق ته تسلیم وی،

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

- غاړه ورته ږدی
- او له هر چا یې منی».

مدارج السالکین(۲/۳۱٤).

*****

ځان پیژندنه:

ابن رجب رحمه الله وایي:

" ای د آدم زویه! که چېرته دی د ځان قدر پیژندلی وی نو په گناهونو به دی ځان نه سپکولو،

ځکه ته له ټولو مخلوقاتو غوره او ستا لپاره جنت جوړ شوی دی".

لطائف المعارف:(۱۸۳).

*****

ابن حِبان ~ رحمه الله~ وایي:

"ما داسې هیڅ څوک ندې لیدلی چې له ځان نه په ټیټو خلکو یې لویي او کبر کړی وی، مگر دا چې الله جل جلاله له ځان نه لوړو خلکو ته په ذلت مبتلا کړی"

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

روضة العقلاء(١/٦٢).

*****

#گټور_وصیت

امام أحمد بن حنبل - رحمه الله- ويلي دی:

« الله تعالی دی پر هغه چا ورحمیږی چې

- د حق وینا کوی،
- په دلیل پسی روان وی،
- په سنتو منګولۍ لګوی،
- د نیکانو پیروی کوی،
- له بدعتیانو ډډه کوی،
- او الله تعالی د نږدی کیدو په موخه دهغوی سره ناسته ولاړه

پریږدی».

طبقات الحنابلة(١/٣٦).

******

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

دعلم فضیلت:

امام شافعي -رحمه الله -وايي:

«څوک چې علم نه خوښوي په هغه کې هیڅ خیر نشته».

تاریخ دمشق :(٤٠٧/٥١).

*****

ابن عبدالبر - رحمه الله- وايي :

" پنځه کارونه د جاهلانو له خویونو دي:

▫په ناحقه غوسه او قهر کول،

▫په ناحقه د مال ورکړه او مصرفول،

▫په ناروا او باطلو کارونو کې بدن ستړی کول،

▫د دښمن په نسبت د دوست په اړه کمه پوهه او معلومات لرل.

▫د دوست راز افشا کول".

بهجة المجالس (٣/١٣٩).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

غم او خوشحالي:

ابن عباس -رضي الله عنهما- وايي :

« په هرچا غم او خوشحالی راځي،

خو کله چې درته مصيبت او تکليف ورسی نو صبر وکړه

او کله چې درته خير او خوشحالی ورسی نو شکر وباسه!».

*****

اخلاقی فساد:

علي ابن أبي طالب- رضي الله عنه-وايي:

" کم عقلو سره په ناسته اخلاقی فساد مینځته راځي".

سِرَاجُ المُلُوك (۱۷۸).

*****

هغوی همداسې وو:

ابن الجوزي رحمه الله وايی:" سلف به له لږ بدعت هم تښتيدل او له امله به يې اړيکې پريکولې ترڅو په سنتو کلک پاتی شي".

تلبيس ابليس (۸۵۱).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د دنیا ارزښت:

ابن الجوزي رحمه الله وايي:

په الله قسم! "د دنیا په هغې پراخۍ کې هیڅ خیر نشته چې د اخرت لار تنګه کړي".

صید الخاطر (٦٢٩).

*****

د فتنو په وخت کې ژبې د ساتنې ارزښت

صالح آل الشیخ حفظه الله وایی:

" د په فتنو په وخت کې به د سلفو چوپتیا زیاته وه او خبرې به یې کمې، له دې امله به یې ویناوې حفظ کیدی او نورو ته به نقلیدی، خو د وروستیو خلکو خبرې ډیرې دي، د فتنو پر وخت لا پسی ډیري شي چې دا د کم علمي نښه ده".

الطريق إلى النبوغ العلمي(٣٠٩).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

په گناه ځان مه سپکوئ

ابن رجب رحمه الله وایی:

" اې بنی آدمه ! کچېرته تا د ځان قدر پېژندلی وی نو په په گناهونو به دې نه سپکو، ته په مخلوقاتو کې غوره یې او ستا لپاره جنت تیار شوی".

لطائف المعارف (ص١٨٣).

*****

د ټیټو خلکو کړنه

ابن حزم رحمه الله وایي:

" ملگری له هغه څه مه خبروه چې نفس یې دردوی او له خبریدو یې هیڅ گټه نشي اخستلای، ځکه دا د ټیټو او رزیله خکو کار دی".

مداومة النفوس (٦٠).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د نفس سره جهاد

مالك بن دينار رحمه الله وايي:

" د خپلو نفسونو سره د دښمنانو په څير جهاد وکړئ".

الكامل في اللغة والأدب (١٨٧).

*****

د ظالم پاچا په پیروی صبر

د ظالم پاچا په اطاعت صبر په هغې باندې د خروج کولو نه غوره دی،

ځکه له هغه سره شخړه او پرې راوتل:

- امن په ویره بدلوي،
- ويني تويږي،
- د واک واګې د کم عقلو لاس ته ورځي،
- د دښمن له خوا په مسلمانانو يرغلونه پيلږي،
- د ځمکې پرمخ فساد خپريږي".

الجامع لأحكام القران (٢/١٠٩).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

که څوک غواړي چې په نورو رد وکړي د هغوی لپاره طلايي نصيحت:

علامة ألباني رحمه الله د خپل كتاب السلسلة الضعيفة په مقدمه کې وايي :

"هر څوک چې غواړی په ما يا بل چې رد وکړي، ماته زما قلمي تيروتنه راپه ګوته کړي يا زما فکر سمې لار ته برابر کړي، زه ورته نصيحت کوم:

چې بايد د رد تګلاره او موخه يې نصيحت او حق ته لارښوونه وي، نه بغض او کينه ځکه دا کار دين له منځه وړی،

نبي - صلى الله عليه وسلم - فرمايلی دی :

" تاسې ته د مخکنيو امتونو مرض در رسيدلی چې هغه بغض او کينه ده، او بغض له منځه وړل کوی د ويښتانو نه د دين".

ايا نن سبا زمونږ په ټولنه کې دغه تګلاره عملي ده او کنه؟

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

قران سره د خلکو مينه کميدل:

الضحاك رحمه الله وايي:

"په خلکو داسې وخت راتلونکی دی چې قرانونه به راځوړندوي تر څو غنې په کې و اوسيږي، د هغې له لاربنوونو به ګټه نه اخلي".

جامع بيان العلم وفضله (١٠٢٣/٢).

*****

غوره دوست:

ابن المعتز رحمه الله وايي:

غوره دوست هغه دې چې خطا دې هيره کړي په هغې درته پيغور نه درکوي، له تا سره کړې ښيګړه هم هيره کړي، په تا نه اثباتوي،

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

په دین کې پټې غونډې نشته

عمربنعبدالعزیز - رحمه الله - وایی :

" کله چې دې یو قوم ولید له عامو خلکو پرته پخپلو دیني چارو کې پس پسی (پټې خبرې) کوي، پوهه شه چې دوی د بې لاریتوب بنسټ بږدي"

دارمي په سنن کې روایت کړی: (١ / ٣٤٣) ، او #عبدالله بن أحمد دخپل پلار په کتاب الزهد باندې په زیاداتو کې ذکر کړي (ص٣٥٣).

*****

په عمل کې اعتبار:

حسن بصري رحمه الله وایي:

" د سنتو برابر لږ عمل د بدعاتو له ډېر عمل غوره دي".

جامع بیان العلم وفضله (٢/٣٧٤).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د خیریت تضمین:

حسن البصري رحمه الله وايي:

" بنده به تر هغې پورې په خیریت کې وی، ترڅو چې يې وينا او عمل الله تعالی د رضا لپاره وي".

كتاب الزهد(١٥٦٥).

*****

درې هغه تجارتونه چې تاوان نه لري:

- د الله تعالی کتاب لوستل.
- لمونځ قائمول.
- په ښکاره او پټه صدقه کول.

الله تعالی فرمايي:

((إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَٰبَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَٰرَةً لَّن تَبُورَ)).

ژباړه: کوم کسان چې د الله کتاب لولي او لمونځ قائموي او څه چې موږ هغو ته روزي ورکړېده د هغې څخه په ښکاره او پټه (د الله په لار کې) لګښت کوي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

په یقیني ډول هغوی د داسي یوې سوداګرۍ هیله مند دي چي په هغې کښي به هیڅکله زیان نه وي.
*****

د ګناهونو په اړه مه نا امیده کیږئ او مه مغروره کیږئ:
أبو بكر الصديق رصى الله عنه ویلی دی:
" یقینا الله تعالی کبیره(ستر) ګناهونه ببښی، تاسو مه نا امیده کیږئ، او په صغیره ګناهونو عذاب ورکوی، تاسو مه مغروره کیږئ".
شرح البخاري لابن بطال (٢٦٧/١٩).
*****

د ځان پیژندل:
إمام السنة أحمد بن حنبل - رحمه الله - وایی :
"کله چې سړی ځان وپیژنی، بیا ورته د خلکو خبرې ګټه نه کوي".
السير : (١١/٢١١).
*****

د ټیټو او سپکو خلکو مشر کیدل:
حافظ ابن الملقن رحمه الله وایي:

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

" کله چې تيټ او ذليله خلک مشران شي نو هغه وخت بيا مرګ غوره دی".

المعين على تفهم الاربعين (١/١٢٠).

*****

" د استقامت بشپړتيا:

علامة ابن سعدي رحمه الله وايي:

د خير پيژندل او په کولو کې يې هڅه کول، د شر پيژندل او په پريښودلو کې يې کوشش کول".

الفواكه الشهيه (١٣٨).

*****

والينو سره د ښيګړې ګټوره پايله:

سعيد ابن المسيب رحمه الله وايي:

" د والدينو سره ښګيړه کونکی په بد مرګ نه مری".

تاريخ ابن معين(٢/٣٢٨).

*****

فکر وکړئ

" کله د یوائیتوب گناهونه ډیر اسان وي خو د ایمان لپاره ډیره سخته ازموینه وي".

*****

د مخلوق حق هرومرو اخستل کیږي:

ابن عثیمین رحمه الله رحمه الله وایي:

" داسې فکر مه کوئ چې په دنیا کې کوم ظلمونه کیږي دا به د گرد به څیر په هوا کې والوزي، داسې نده بلکې د قیامت په ورځ به هرومرو د مخلوق حق اخستل کیږي".

شرح ریاض الصالحین(٤٠٠٢).

*****

د خلکو په نیتونو له نیوکې ځان وساته!

مکحول رحمه الله وایي:

"په لمانځه کې می سړی ولید چې ژړل یې، ما په ریکاری تورن کړ،

پوره یو کال له اوښکو تویولو محروم شوم".

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

العقوبات لابن أبي الدنيا

*****

وعظ او نصيحت وکړه که څه هم نيمګړتيا لري

ابن رجب الحنبلي رحمه الله وايي:

" که وعظ او نصيحت يوازې هغه څوک کوي چې له خطا او تېروتنې معصوم وي، نو د نبي کــــــريم (ﷺ) وروسته به چا خلکو ته وعظ او نصيحت نوی کړي، ځکه د نبي کــــــريم (ﷺ) پرته د بل چا لپاره عصمت ندې ثابت".

لطائف المعارف (١٩).

*****

د نورو رسوايي د ځان رسوا کول دي:

علامة ابن عثيمين رحمه الله وايي:

کچېرته دې خپل مسلمان ورور عيبونه خپاره کړل پدې پوه شه چې الله تعالی به پر تا داسې څوک مسلط کړي چې ستا عيبونه او نيمګړتياوې خپرې کړې.

تفسير سورة الحجرات (١/١٣٢).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

دين او عاطفه:

علامة ابن عثيمين رحمه الله وايي:

که دين پر عاطفه بنا وي نو ټول اهل بدع به پر حقه ول.

اللقاء الشهري (١١/٣٣).

*****

د وخت ارزښت:

ابن سماک رحمه الله وايي:

د دنيا ټول عمر لنډ دی، هغه چې پاتې دی ډېر لنډ دی، د پاتې څخه ستا برخه بيا ډېره لنډه ده او ستا د عمر پاتې برخه لا هم لنډه او په نشت حساب ده.

سير أعلام النبلاء (٨/٣٣٠).

*****

ابن مسعود رضي الله عنه وايي:

د الله تعالى له ليدو پرته د مؤمن لپاره راحت نشته.

كتاب الزهد للامام أحمد

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د نورو سره باید څنګه تعامل وکړو؟

یو حکیم وایي:

که غواړي خلک درسره مینه وکړي، لار ورته پریږده

که غواړي خلک درسره انصاف وکړي، خپل زړه ورته خلاص کړه،

که غواړي له خلکو سره انصاف وکړي، خپل عقل ورته خلاص کړه،

که غواړي له خلکو څخه سلامت پاتې شي، له ځینو خپلو حقوقو ورته تیر شه.

*****

د دنیا سره مینه:

سفیان الثوري رحمه الله وایي:

بې شکه داسې وخت راتلونکي دي چې د خلکو زړونه به د دنیا له مینې ډک وي، د الله تعالی ویره به ورته نه داخلیږي.

حلیة الأولیاء (۳۸/۷).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ازميښتونه او سختۍ پاک خلک له ناپاکو بيلوي:

أبو سعيد الخزار رحمه الله وايي:

سلامتيا او عافيت په ديندراه او فاجر دواړو پرده اچولي وي، کله چې تکليف او ازميښت راشي هغه وخت سړي ښکاره او څرګند شي.

صفوة الصفوة (۲/۴۳۸).

*****

شهوت او عادت:

ابن سعدي رحمه الله وايي:

په زياتره خلک حواس غالب وي، شهوات او عادات پرې واکمني کوي، دې ستر غفلت او لوی مصيبت ته ډير کم عقلمند او د ګوتو په شمار پوهه او ځيرکه خلک متوجې دي چې د تکليف او عبادت سترتيا يې ګاللي ده تردې چې خوند او عادت ورته ګرځيدلي دی بيا وروسته سرلوړي ورپه برخه شوي ده.

الدرة الفاخرة (۳۰).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

د بدو خلکو سره ناسته:

ابن قدامة المقدسي رحمه الله وايي:

د هغه خلکو له ناستې ډډه وکړه چې ناسته يې يوازې په دنيا کې ستا حرص زياتوي او د اخرت څخه دې غافله کوي، گناه کول درته اسانوي او له نيکيو سره دې مينه کموي،

کچیرته دې داسې مجلس پیدا کړ چې په کې د الله تعالی يادونه کيږي نو ترې مه جلا کيږه ځکه دا د مؤمن لپاره غنيمت دي.

مختصر منهاج القاصدين(١١٣).

*****

د بديو منع کول:

ابن رجب الحنبلي رحمه الله وايي:

په زړه باندې له بديو او ناروا‌و انکار کول په هر مسلمان واجب دي، اما په لاس او ژبې سره انکار کول به د توان په اندازه وي.

جامع العلوم والحكم (٢/٢٩٠).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د غوره خويونو خپلول :

سعيد بن العاص رضي الله عنه وايي:

آې بچوړيه: که دا فضيلتونه او غوره خويونه خپلول دومره اسان او بې زحمته وي نو له تاسې مخکې به ورته سپک خلک وړاندې شوي وي، بلکې نفس ته يې خپلول سخت او ترخ دي يوازې هغه څوک پرې صبر کوي چې قدر يې پېژني.

مکارم الأخلاق لابن أبي الدنيا (٣٠).

*****

د سپکو خلکو لاس ته مال ورتلل:

حمود التويجري رحمه الله وايي:

په اخره زمانه کې به مال د هغه چا لاس ته ورشي چې سپک، رزيل او د رزيلو ځامن وي، تر دې چې دوی به په خلکو کې د دنيا له شتمنۍ، خوندونو او مخورتيا برخمن وي.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

ټولنيز ستر فساد:

امام مالک رحمه الله وايي:

بې شکه دا ستر فساد چې انسان هر څه اوري هغه وايي.

السير للذهبي (۸/۶۶).

*****

عدالت:

امام ابن حزم رحمه الله وايي:

عدالت هغه کلا ده چې هر ویریدونکی ورته پناه وړي.

*****

په ژمي کې د اودس کولو فضيلت:

ابن رجب الحنبلي رحمه الله وایی:

په سخته یخنۍ کې پوره او سم اودس کول د ایمان له لوړو خصلتونو څخه دي.

لطائف المعارف (۱/۳۲۸).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

علم مو له شیطانه خوندي کوي:

ابن الجوزي رحمه الله وایي:

شیطان پر انسان هغه د علم د کموالي په اندازه برلاسي کیږي،څومره چې علم کم وي هغومره پرې شیطان زیات ځواکمن وي او څومره چې یې علم زیات وي هغومره پرې د شیطان غلبه کمه وي.

تلبيس ابليس(۱/۳۳۴).

*****

افسوس:

د قیامت په ورځ دا ستر افسوس دي چې خپلې نیکۍ د بل په تله کې ویني.

اې ربه: ته مو ژبې له غیبت او چغلۍ وساتې

ژباړه:

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د مؤمن قوت په زړه کې دی:

شميط بن عجلان وايي:

الله تعالی د مؤمن په قوت په زړه کې ايخي دی نه په اندامونو کې، تاسو نه وينئ چې بوډا کمزوري هم وي خو د ګرمۍ روژه نيسي او تهجدو لمونځ ته پاځيږي، خو ځوان له دغې کاره ناتوانه وي.

حلية الأولياء (۱۳۵/۳).

*****

دري شيان عقل زياتوي:

امام شافعي رحمه الله فرمايي:

- د علماوو مجلس ته حاضريدل.
- د نيکانو سره ناسته کول.
- د بې ځايه خبرو پريښودل.

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

رښتني محرومیت:

رښتني محرومیت دا دی چې اوږده ساعتونه د موبائل پرمخ تیروي، د ټولنېزو شبکو پاڼې اړوي راړوي خو د توان نه لري چې د قران کریم یو پاڼه تلاوت کړي.

*****

د سحر لمونځ:

عمر بن الخطاب رضی الله عنه وایي:

زه چې د سحر لمانځه ته په جمعې سره حاضر شم ښېشکه دا ماته ډیره غوره ده لدینه چې د شپې قیام اللیل ته پاڅم.

مشکاة المصابیح(١٠٣٨).

*****

غمونه د ګناهونو کفاره ګرځي:

حسن بصري رحمه الله وایي:

کله چې د بنده ګناهونه زیات شي او په عمل کې یې داسې څه نوي چې د هغې کفاره وګرځي، نو غمونه پرې مسلط شي ترڅو د ګناهونو کفاره یې وګرځي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

سنن الصالحين(۲۹۵۷).

*****

شیطانان په جوماتونو کې:

سفیان بن عیینة رحمه الله وايي:

په خلکو داسې وخت راتلونکي دی چې په جوماتونو کې به يې شیطانان ناست وي، دوی ته د دوی د دین چارې ورښاي.

البدع لابن وضاح:(۱/۲٦٥).

*****

د ژوند او د مرگ فتنه:

رسول صلی الله علیه وسلم د ژوند او د مرگ له فتنې څخه پناه غوښتله،

د ژوند په فتنه کې: د دین او دنیا ټولې فتنې شاملېږي، لکه: گناهونه بدعات او کفر.

د مرگ په فتنه کې: بده پای او د قبر فتنه شاملېږي؟

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

گناهگار دري شیانو ته اړمن دی:

- الله تعالی ورته د هغه څه ښښنه وکړي چې د ده او د رب ترمنځ دي.
- الله تعالی پرې د خپلو بندگانو په وړاندې پرده واچوي، د هغوی په مخ کې رسوا نه کړي.
- الله تعالی یې ساتنه وکړي چې بیا د دې په څیر په بله گناه کې ښکیل نه شي.

تفسیر ابن کثیر:(۱/۷۳۸).

*****

د شیطان له لورې د انسان بې لارې کیدل:

ابن الجوزي رحمه الله فرمایي:

انسان د بې لارېتوب لپاره د شیطان دوه لارې دي:

- څوک چې د کمي او گناه څښتن وي هغه ته شهوتونه ښائسته کړي.
- څوک چې د عبادت او بندگۍ خاوند وي هغه ته په دین کې غلوکول ښائسته کړي ترڅو دین پرې فاسد کړي.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

تلبيس إبليس.

*****

د نورو له نیمګړتیاوو ځان ناخبره کول:

ابن سعدي رحمه الله فرمايي:

څوک چې د خلکو له عیبونو ځان ناخبره کړي او خپله ژبه د هغه احوالو له پلټلو ایساره کړي چې هغوی څرګندول نه خوښوي، نو خپل دین او عزت یې خوندي کړ.

الفواكه الشهية (١١٢/١).

*****

بل څوک سپک مه ګڼه:

ابن حجر الهيثمي رحمه الله وایي:

بل څوک سپک مه ګڼه ښایي د الله تعالی په وړاندې له تا ښه، غوره او نږدې وي.

الزواجر(٨/٢).

*****

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

د ستونزو اساس:

ابن عثيمين رحمه الله فرمايي:

ټولې هغه ستونزې او مشکلات چې انسان ته له بدو خاطرو او وسوسو رسيږي اساسي لامل يې د لمونځ ضايع کول دي.

جلسات رمضانية (١٩/٢).

*****

په جمعې سره لمونځ کول:

سعيد ابن المسيب رحمه الله فرمايي:

څوک چې په جمعې سره د پنځه وخته لمونځونو پابندي وکړي، يقينا داسې ده لکه: ده چې وچه او لمده په عبادت ډکه کړې وي.

حلية الأولياء (١٦٠/٢).

*****

دنيا پريږدئ:

سفيان الثوري رحمه الله وايي:

بېشکه د غې پاچايانو ستاسې لپاره اخرت پرېښې دی، تاسې ورته دنيا پريږدئ.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

سير أعلام النبلاء.

*****

په دعا کې ټينګار کول:

عبد الله مسعود رضی الله عنه فرمايي:

ترڅو چې ته په لمانځه کې يې د پاچا دروازه ټکوي او څوک چې د واکمن ذات دروازه ټکوي نږدې ده چې ورته خلاصه شي.

مصيف ابن ابي شيبة (۸۳۵۵).

*****

هيڅ کله بدعت د دين برخه نه ګرځي:

امام مالک رحمه الله وايي:

څوک چې پدې امت کې داسې څه پيدا کړي چې هغه امت د سلفو تګلاره نوې، يقينا هغه ګمان وکړ چې رسول الله صلی الله عليه وسلم په دين کې خيانت کړي، ځکه الله تعالی فرمايي:((اليوم أكملت لكم دينكم)) المائدة: ۳

ژباړه: ما نن ورځ ستاسې لپاره ستاسې دين بشپړ کړ.

څه چې هغه ورځ دين نه و نن هم دين نشي ګرځيدلای.

الإعتصام للشاطبي(۲/۵۳).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

د مرگ يادونه:

أبو الدرداء رضي الله عنه فرمايي:

څوک چې د مرگ يادونه زياته کړي کينه او خوشحالي به يې کمه شي.

مصنف ابن ابي شيبة (١١٠/٧).

*****

پند:

ابن الجوزي رحمه الله فرمايي:

تباه شي:

مخکې لدې قبر ته لاړ شي چاره دې سمه کړه، گناهونه دې څومره ډير دي او عيبونه دې څومره ناوړې دي، نفس په هغه څه برلاسي کوي چې گمان يې کوي او په هغه څه يې نه واکمنوي چې يقين يې لري، مال د کمښت لامله غمژن کيږي خو عمر د کمښت لامله نه.

تسنيم السحر ومنظومة الدرر (٦٢).

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

*****

د خوب اداب:

- اودس کول.
- د وترو لمونځ کول.
- بستره څنډ وهل.
- د خوب اذکار ویل.
- د راویښیدو لپاره ساعت برابرول.

*****

منافق او قران کریم:

منافق ته ګټې وړل ډیر اسانه وي قران کریم د تلاوت نه.

الحلیة (١/٤٥٩).

*****

د اصلاح پیل:

کله چې غواړې ژوند دې اصلاح کړې خو نه پوهیږې چې له کومه ځایه یې پیل وکړې؟

نو د لمونځ اصلاح دې پیل کړه.

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner

وصلي الله وسلم وبارك على عبد الله ورسوله محمد، وعلى آله وأصحابه أجمعين

هيواد والو د ديني پوهاوى باورې سرچينه

Www.larkhud.com

الممسوحة ضوئيا بـ CamScanner